

DĚTSKÝ SLUCH

01/2024

TÉMA NOVÁ GENERACE

- Rozhovor s foniatrem a audiologem Mojmiřem Lejskou
- Zkušenosti rodičů neslyšících dětí z Gruzie a Španělska
- Rozhovory s úspěšnými mladými lidmi se ztrátou sluchu

WWW.IDETSKYSLUCH.CZ

Unikátní portál představuje přirozenou vstupní bránu do problematiky sluchu. Je komplexním, seriózním a aktuálním zdrojem informací o sluchu a sluchových postiženích se zaměřením na děti od 0 do 18 let.

Portál je určen všem rodičům dětí se sluchovým postižením, lékařům, pedagogům, studentům i dalším zájemcům o problematiku sluchového postižení.

Na jednom místě zde naleznete články a videa o sluchových vadách a jejich diagnostice, o kompenzačních pomůckách, rehabilitaci sluchu, výchově a vzdělávání dětí se sluchovým postižením i o službách, které se pro ně a jejich rodiče nabízejí.

Nechybějí ani rozhovory s odborníky či příběhy rodin dětí se sluchovým postižením. Svoje dotazy ohledně postižení sluchu můžete poslat do interaktivní poradny.

Hluchoslepá Laura Bridgman, ve své době druhá nejslavnější žena světa

Konference INSPO 2023 přiblížila technologické nástroje pomoci lidem se specifickými potřebami

Poštovní známky s tematikou neslyšících

Provozovatelem portálu je Centrum pro dětský sluch Tamtam, o. p. s., které čerpá ze svých mnohaletých zkušeností s rodiči a dětmi se sluchovým postižením.

NOVÁ GENERACE

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
první letošní vydání Dětského sluchu je věnováno tématu „Nová generace“.

Hlavními hrdiny příběhů, které si na následujících stránkách můžete přečíst, jsou dnes již dospělí lidé se ztrátou sluchu – studenti, sportovci, budoucí trenéři, zdravotníci, podnikatelé...

Jak klikatá byla jejich cesta k osobnímu a profesnímu rozvoji? Jaké překážky museli ve své době překonávat? Jakým drobným nezdarům se nevyhnuli, a co jim naopak pomohlo k úspěchu, aby z nich mohli vyrůst spokojení a vyrovnaní lidé, kterými jsou dnes? A s čím se tehdy potýkali jejich rodiče?

Rodiny několika z těchto „dětí“ se ocitly na začátku péče v době, kdy už bylo možné využít podpůrných služeb Tamtamu, a obrátili se na nás. Měli jsme tedy možnost je při jejich prvních krůčcích provázet. Je přirozené, že na počátku měli rodiče velké obavy o budoucnost svých dětí. Ale postupně jim doma vyrůstaly skvělé osobnosti, na které mohou být dnes právem hrdí. Jsme rádi, že jsme mohli pomoci, být u toho a věříme, že následující příběhy budou povzbuzením i pro současnou generaci rodičů, kteří si možná pokládají stejné otázky, jak to jejich dítě vše zvládne. Toto vydání magazínu zmiňuje také vývoj pomůcek v oblasti kompenzace sluchu, diagnostických metod, technologií a podpůrných sociálních služeb za uplynulých 30 let. Je potěšující, že se vše stále posouvá kupředu, a to jak u nás, tak v zahraničí. Svědčí o tom také zkušenosti matek z Gruzie a Španělska, které s nimi můžete prostřednictvím rozhovorů sdílet.

Příjemné čtení vám přeje

Jana Fenclová

*Fotografie na titulní straně archiv Šimona Bambase (velká) a archiv Barbory Zachy (malá)
Fotografie na této straně archiv Kateřiny Korgerové*

OBSAH

Slovo úvodem	1
30 let vývoje kompenzace a rehabilitace sluchu	2
Správní lidé to berou tak, jak to je	6
Tahala jsem domů opuštěné psy a schovávala je pod postelí	9
Zeptali jsme se	12
Dnes hovoříme o nové generaci neslyšících	14
Člověk ve sportu ukazuje to, co umí, a ne to, co mu chybí	17
Přes překážky na vodě i na suchu	20
Jsme na Katku hrdí!	23
Dejte sluchadlo na dvojku	24
Práce s lidmi mě baví	28
Poradte se s knížkami	30

CHCETE PODPOŘIT NAŠI ČINNOST?
Darujte přes www.darujme.cz/tamtam

Podporou Tamtamu pomáháte rodinám dětí se sluchovým postižením, aby lépe zvládaly náročné životní situace, naučily se komunikovat s dítětem a mohly žít běžným způsobem života.

**POSTIŽENÍ SLUCHU NENÍ VIDĚT.
DĚKUJEME, ŽE VY HO VIDÍTE!**

30 LET VÝVOJE KOMPENZACE A REHABILITACE SLUCHU

ROZHOVOR S FONIATREM A AUDIOLOGEM MOJMÍREM LEJSKOU

FONIATR A AUDIOLOG MOJMÍR LEJSKA VĚNOVAL VELKOU ČÁST SVÉHO PROFESNÍHO ŽIVOTA LÉČBĚ DĚTÍ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM. VE SPOLEČNÉM POVÍDÁNÍ JSME SE OHLÉDLI ZA TŘICETILETÝM VÝVOJEM V OBLASTI KOMPENZACE A REHABILITACE SLUCHU. JAKOU ROLI V NĚM SEHRÁLA DIGITÁLNÍ SLUCHADLA, KOCHLEÁRNÍ IMPLANTACE, NOVOROZENECKÝ SCREENING A SURDOPEDIE? JAK SE ZA TU DOBU ZMĚNILA DIAGNOSTIKA, TECHNOLOGIE A POSTUPY V LÉČBĚ? A ZMĚNIL SE I PŘÍSTUP LÉKAŘŮ A RODIČŮ?

Jste jedním z hlavních představitelů oborů foniatrie a audiologie v České republice. Proč jste si vybral právě tento medicínský obor?

Automaticky jsem k tomu sklouzával, vyrůstal jsem v lékařské rodině. Můj otec (*prof. MUDr. Vladimír Lejska, mimo jiné primář Kliniky dětské ORL LF MU a FN Brno – pozn. redakce*) byl také významný foniatr. Patnáct let jsem pracoval jako lékař na otorynolaringologii, operoval jsem a dělal vše, co s tímto oborem souvisí. Potom, postupně, jsem se dostal k foniatrii. A u té jsem pak zůstal 30 let.

Jste zakladatelem soukromého audiologického pracoviště AUDIO-Fon Centr. Co bylo podnětem pro jeho založení?

Rok 1989. Všichni jsme tenkrát stáli na začátku nové éry. Mně bylo 35 let a musel jsem se rozhodnout, co budu dělat dál. Buď zůstanu někde na operačním oddělení, nebo si založím soukromou praxi. Tehdy už jsem se velmi

Velkým přínosem pro včasné odhalení sluchové vady byl novorozenecký screening

intenzivně věnoval audiologii. Byla to doba, kdy se začala objevovat sluchadla a já jsem je začínal dávat prvním pacientům. Rozhodl jsem se, že založím soukromé pracoviště. Měl jsem představu, že se to pracoviště bude rozvíjet, rozvíjet a rozvíjet, což se, myslím, povedlo.

Bylo tehdy těžké otevřít soukromé pracoviště?

Nebylo, určitě to bylo jednodušší než dnes. Začali jsme právě před 30 lety, 1. února 1994. Přišel jsem na pojišťovnu, která tehdy měla povinnost uzavřít se mnou smlouvu za podmínek, které si řeknu. Dnes už to tak hladce nejde. V týmu byl tenkrát můj otec, má žena a já. Na půl úvazku jsme měli audiometrickou sestru. Postupně jsme zjišťovali, že je to málo, tak se tým rozšiřoval. Dnes je tam 7 lékařů, 15 sester, 4 logopedky a surdopedagožky. Zpočátku k nám jezdili pacienti jen z Brna a okolí, později z celé republiky, ze Slovenska a také z Rakouska.

Dokážete odhadnout, kolik pacientů už Centrem prošlo? Zůstal vám některý v paměti?

Odhad za tu dobu? Ne, to opravdu nevím. Ale bylo to zhruba 30 000 pacientů

Doc. MUDr. Mojmír Lejska, CSc., MBA

je významný český foniatr a audiolog. Je zakladatelem a byl dlouholetým přednostou odborného foniatrcko-audiologického pracoviště AUDIO-Fon Centr v Brně. Byl pedagogem na Masarykově univerzitě v Brně a místopředsdou České společnosti pro otolaryngologii a chirurgii hlavy a krku. Publikoval řadu knih a článků na téma foniatrie a audiologie.

ročně, takže za 30 let to bude pořádně velký počet. V paměti mi zůstal třeba pacient Michal. Měli jsme už tenkrát přístroj, který se dodnes nazývá BERA. Jinde v Brně nebyl. Michal se narodil jako zdravé a slyšící dítě. Jenže v roce věku dostal meningitidu. Vzal jsem ten přístroj a jel za ním na infekční kliniku do dětské nemocnice. Při vyšetření jsem zjistil, že následkem té nemoci je těžce sluchově postižený. Dali jsme mu včas sluchadla a díky nim se jeho komunikace a řeč vyvíjela normálně. Dnes je mu přes třicet a se sluchadly s vámi mluví tak, že nepoznáte, že když si je sundá, je téměř hluchý.

Povedlo se v Centru zavést ještě něco dalšího z tohoto oboru?

AUDIO-Fon Centr se vždy snažil prosazovat péči o sluchově postižené děti ještě před přidělením sluchadla nebo kochleárního implantátu. A pochopitelně i po něm. Dnes jsou v něm čtyři surdopedagožky, které se o dětské pacienty starají velmi intenzivně.

A pak určitě metodu, kterou považuji za jednu z nejdůležitějších věcí při vyšetřování – metodu VRA (vizuálně posílená audiometrie). Ta se také jako první v roce 2013 objevila u nás, přivezli jsme ji tenkrát z Německa.

Jaké nejdůležitější změny v oblasti vývoje kompenzace a rehabilitace sluchu se podle vás udály za posledních 30 let?

Digitální sluchadla. Kochleární implantace. Oboustranná korekce. Novorozenecký screening. A nepochybně i surdopedická péče. To vše se ohromně posunulo. Nevyrůstá se ani tolik lidé, pacienti a lékaři, ale velmi intenzivně se rozvíjí technika. V roce 1994 existovala závěsná sluchadla od firmy Rexton, pak přišla firma Oticon. Šlo o dva typy analogových zesilovačů s frekvenčními filtry, které se už mohly dávat i dětem. V té době platilo, že včasný záchyt sluchově postiženého dítěte je do 2 let. Dnes je to do měsíce. A hned se dětem dávají velmi kvalitní a chytrá sluchadla. A v případě nutnosti se přistupuje ke kochleární implantaci, kde se rovněž pracuje s vysoce kvalitními přístroji. Takže, jestli se něco opravdu změnilo a rozvinulo, je to jednoznačně technika.

Setkala se některá z těchto změn, třeba i technických, s nedůvěrou či pochybnostmi lékařů?

Ne, myslím, že ne. Lékaři změny přijímají tak, jak přijdou. Někdo radostně, někdo méně rád, ale pokrok nejde zastavit a navíc – téměř vždy je, alespoň v medicíně, k lepšímu. A čím jsou ti lékaři mladší, tím lépe a rychleji technologický vývoj přijímají. Zatímco já už tu digitalizaci nezvládám, mladší kolegové bez problémů (*smích*).

Důležitá je také spolupráce s rodiči

Zvládnou lékaři díky technologickému pokroku vyšetřit více pacientů než dříve?

Ne, naopak. V tomto případě technika nepřináší zrychlení, ale zkomplikování. Na analogovém sluchadle byly 2 knoflíky. Vzala jste šroubováček a „lup, lup“. Hotovo. Dnes máte ke sluchadlům počítačový program, se kterým je hodinu ladíte. Pacient si je vyzkouší a chce třeba ještě něco změnit. A tak znovu ladíte. U dětí je nastavení sluchadel ještě delší. Digitalizace jde hodně do detailů, zvlášť bere náš hlas, zvlášť šumy okolí a zvlášť takzvaný

základní zvuk. A každý si musí vyzkoušet, co a jak mu vyhovuje. Určitě se dnes technika více přizpůsobí sluchové ztrátě pacienta. To nepochybně. Ale její nastavení je díky tomu delší, několikanásobně delší.

Nebylo by řešením využívat pro nastavování audiologické specialisty jako je tomu v jiných evropských zemích? Tedy ne lékaře, ale techniky?

Samozřejmě, že bylo. A už jsme tomu šli i naproti. Profesor Syka (*prof. MUDr. Josef Syka, Dr.Sc. – pozn. redakce*) a já jsme založili kurz technické audiologie. Ve dvou cyklech jím prošlo zhruba 40 lidí, tedy lidí, kteří by to dnes měli umět. Zatím to však není akceptováno ani pojišťovnami, ani lékařskou veřejností. Ale mělo by to tak být. Aby sluchadla nastavoval a zkoušel lékař, je nesmysl. Ten má dělat medicínskou práci.

Vnímáte za těch 30 let rozdíl i mezi pacienty? Jsou například díky internetu více informovaní? A je to vždy dobře?

Jak už jsem říkal, dříve byl včasný záchyt sluchově postiženého dítěte do 2 let. To znamená, že rodiče už

Audiologické vyšetření

přicházeli s určitými problémy, nebo je poslali z jeslí či ze školky, že něco není v pořádku. Dnes jsou rodiče na pozoru už od samotného miminka. Jsou mnohem více ostražití, ale i vystrašení. Něco si na internetu přečetli a přicházejí s tím, že by rádi znali názor lékaře nebo chtějí komplexní vyšetření. Rozumím tomu, ale nevím, jestli je to dobře. Ze sta dětí, které ročně vyšetříme, jenom dvě mají sluchové postižení.

Přínosem je pro rodiče určitě novorozenecký screening, který zachytí 90–95 procent dětí s nějakým stupněm sluchového postižení. A máme i screening pětiletých dětí, který – podle mého soudu – zachytí už spíš děti se špatnou schopností komunikace všeobecně, protože ty se sluchovým postižením už máme v péči. Dnes je tedy diagnostika postižení sluchu do tří měsíců vyřešena, do půl roku je dítě kompenzované. V tom je také obrovský rozdíl.

Jaké jsou nejdůležitější faktory, které ovlivňují úspěch či neúspěch rehabilitace sluchu?

Za mě jednoznačně schopnosti, zkušenosti a pracovitost surdopedagogů a speciálních pedagogů. A spolupráce rodičů.

A jací jsou dnešní rodiče? Spolupracují dobře?

Já mám zkušenost, že spíš ano. Samozřejmě, setkal jsem se i s opačnými případy. Měl jsem jednu dětskou pacientku s těžkou sluchovou vadou. A její maminka nechtěla nic řešit a rovnou ji objednala na kochleární implantaci. Vůbec nebyla ochotná připustit, že by měla cokoli dělat, a tak se ani nezkusilo všechno. Možná by sluchadla stačila. A jiný případ. Chlapec, u něhož rodiče řekli, že ho

nechají, jaký je, protože se tak narodil. Tak jistě s ním má pánbůh nějaké plány. Ale to jsou spíše výjimky, protože většinou jsou dnešní rodiče přístupní různým řešením a s dítětem pracují.

A co budoucnost? Co myslíte, že se v budoucnu bude rozvíjet nejvíce?

Určitě technika, člověk se nezmění. To znamená, že se pořád bude rodit 1 až 2 promile těžce sluchově postižených dětí. Tak to chodí už sto let. A my jim dnes a určitě i v budoucnu budeme umět lépe pomoci v rozvoji lidské komunikace, tedy lidské řeči.

Kdybychom na závěr našeho povídání měli ještě jednou zopakovat milníky, které posunuly vývoj kompenzace a rehabilitace sluchu mílovými kroky dopředu, co byste vybral?

Na prvním místě technický pokrok. Pak novorozenecký screening. A práci surdopedagožek. Ta je pro mě mnohem důležitější než samotné operační zákroky. Voperovat implantát je jedna věc. Ale aby dítě s implantátem začalo slyšet, poznávat, rozlišovat a mluvit, to umí zařídit jen surdopedagog. Implantace umožňuje, aby se dítě rozvíjelo. Ale rozvíjí se jen pod dennodenním tlakem surdopedagoga a samozřejmě rodičů. To já považuju za vůbec nejdůležitější věc v celém systému. Důležitější než vlastní implantaci.

Děkuji za rozhovor.

Sluchadla prodělala obrovský vývoj

*Připravila Mgr. Radana Ardelťová,
koordinátorka komunikace CDS Tamtam
Fotografie Canva.com a archiv Mojžíra Lejský*

Zvukový procesor Cochlear™ Nucleus® 8

Menší. Chytřejší. Propojenější.

Užívejte si okamžiky, na kterých záleží, a vychutnejte si komfort nejmenšího a nejlehčího zvukového procesoru ke kochleárnímu implantátu na světě, který se nosí za uchem.¹

Zvukový procesor Nucleus® 8 je navržen tak, aby usnadňoval komunikaci s lidmi, a přináší chytřejší sluchovou technologii, která provede automatické přizpůsobení vašemu poslechovému prostředí.^{2,5-7*}

Procesor je připraven na technologii Bluetooth® LE Audio nové generace³ a usnadní vám přiblížení zvuků – na více místech a z více zařízení než kdy dříve.^{4,8,9}

Otevřete si svět možností se zvukovým procesorem Nucleus 8¹⁻⁴

www.cochlear.com/nucleus8

* Ve srovnání se zvukovými procesory Nucleus 6 a Nucleus 7. 1Až bude k dispozici technologie pro zvukový procesor Cochlear Nucleus 8, umožní aktualizace firmwaru vašeho zvukového procesoru připojení k zařízením kompatibilním s technologií Bluetooth LE Audio.
1. Cochlear Limited. D1190805, Processor Size Comparison 2. Cochlear Limited. D1864200 SCAN-2 Design Description 3. Mauger SJ, Warren C, Knight M, Goorevich M, Nel E. Clinical evaluation of the Nucleus 6 cochlear implant system: performance improvements with SmartSound iQ. International Journal of Audiology, srpen 2014; 53(8): 564–576. [Zadavatel: společnost Cochlear] 4. Mauger S, Jones M, Nel E, Del Dot J. Clinical outcomes with the Kanso™ off-the-ear cochlear implant sound processor. International Journal of Audiology, 9. ledna 2017; 1–10. [Zadavatel: společnost Cochlear] 5. Wolfe J, Neumann S, Marsh M, Schafer E, Lianos L, Gilden J, O'Neill L, Arkis P, Menapace C, Nel E, Jones M. Benefits of Adaptive Signal Processing in a Commercially Available Cochlear Implant Sound Processor. Otol Neurotol. Srpen 2015; 36(7): 1181–90. [Zadavatel: společnost Cochlear] 6. Cochlear Limited. Zpráva CLTD5804 z klinické zkoušky D1964109 – únor 2022.

Zvukový procesor Cochlear Nucleus 8 je kompatibilní se zařízeními Apple a Android. Aplikace Cochlear Nucleus Smart je k dispozici v App Store a Google Play. Informace o kompatibilitě naleznete na webových stránkách www.cochlear.com/compatibility. Slovní označení a logo Bluetooth® jsou registrované ochranné známky vlastní společnosti Bluetooth SIG, Inc. a jakékoli použití těchto známek společností Cochlear Limited je licencováno. O způsobech léčby ztráty sluchu se poraďte se svým odborným zdravotníkem. Výsledky se mohou lišit a váš odborný zdravotník vám poradí s faktory, které by mohly výsledek ovlivnit. Vždy dodržujte návod k použití. Některé produkty nemusí být dostupné ve všech zemích. Informace o produktech vám poskytne místní zástupce společností Cochlear, Cochlear, Hear now. And always, Nucleus a eliptické logo jsou buď ochranné známky, nebo registrované ochranné známky skupiny společností Cochlear.

© Cochlear Limited 2022. D2046277 V2 2022-11 Czech Translation of D2040892 V4 2022-11

Cochlear®
Hear now. And always

SPRÁVNÍ LIDÉ TO BEROU TAK, JAK TO JE

ŠIMON BAMBAS (21) JE MLADÝ SPORTOVEC, KTERÝ SKLÍZÍ TROFEJE JAK V PLÁŽOVÉM, TAK V ŠESTKOVÉM VOLEJBALE. POMĚŘUJE SI SVÉ SÍLY V LIZE SE SLYŠÍCÍMI HRÁČI A S NESLYŠÍCÍM KOLEGOU JANEM ŽÍDKEM VYTVOŘIL ÚSPĚŠNOU DVOJICI, KTERÁ JIŽ NĚKOLIK LET VYHRÁVÁ SOUTĚŽE ČESKÝCH NESLYŠÍCÍCH BEACHVOLEJBALISTŮ. REPREZENTOVALI ČESKOU REPUBLIKU I NA POSLEDNÍ DEAFLYMPIÁDĚ V BRAZÍLII. JAK ŠIMON VZPOMÍNÁ NA ŠKOLNÍ LÉTA A ČÍM HO OSLOVILA BRAZÍLIE?

Jaké bylo vaše dětství? Co jste rád dělal?

Od malička mě to táhlo ke sportu a mám na něj nejsilnější vzpomínky. Oba dva mí rodiče aktivně hráli volejbal a další sporty, takže i já zkoušel různé sportovní aktivity. Hrál jsem například fotbal, ale potom mě rodiče přetáhli k volejbalu a u toho jsem zůstal dodnes.

Za pravým uchem máte kochleární implantát. Jak na něj reagovaly ostatní děti?

Na základní škole to pro mě bylo jednoduché, jelikož moje třídní učitelka byla velmi příjemná a schopná. Všem dětem hned vysvětlila, o co se jedná a co to mám za uchem. Přála si, aby si z toho spolužáci nedělali těžkou hlavu a aby mě brali stejně jako kohokoli jiného. Taký další kamarádi byli velmi vstřícní a nijak to neřešili. Rychle si zvykli a dnes už pomalu ani nevědí, že nějaký implantát mám.

A při přestupu na střední školu?

To bylo taky v pohodě. Výhodou bylo, že se mnou na jazykové gymnázium nastoupilo asi pět či šest mých spolužáků, takže jsme se znali. Ale i noví spolužáci vše přijali normálně, dospěle a jen se občas někdo zajímal, jak „kochleár“ funguje. Já jim vše v klidu vysvětlil. Nepamatuju se, že by se někdo zalekl a bál se se mnou mluvit. Naopak byli překvapení a všechno je to hrozně zajímavé. Chovali se ke mně, jako kdybych žádnou sluchovou vadu neměl.

Jak jste implantát vnímal vy? Zažil jste nějakou chvíli, kdy vám s ním bylo nepříjemně?

V dětství jsem ještě implantát neměl za uchem, ale na hrudníku jsem nosil takovou krabičku. Z počátku mi to asi nevadilo, bylo to schované pod tričkem. Ale postupně jsem z toho byl nešťastný a překáželo mi to. Přešel jsem na procesor za uchem, i když mi chvíli trvalo překonat myšlenku, že to je hodně viditelné. Bál jsem se, aby si lidé hned při prvním pohledu neřekli: „Pozor! Ten je postižený, musíme na něj opatrně!“ O to jsem nestál a nestojím. Chci, aby se ke mně všichni chovali normálně, jako ke všem ostatním. Aby se se mnou hned dali do řeči, nebyli fixovaní na mé ucho a normálně se bavili. Z toho jsem měl kdysi největší obavy.

Mistrůvství Evropy v plážovém volejbalu neslyšících (Rakousko 2022)

Ted už tyto obavy nemáte?

Dnes to vidím tak, že to není vada, která by mi změnila život. Studuju, funguju jako každý druhý. Byly chvíle, kdy jsem si dělal starosti také se svou řečí a byl jsem naštvaný, že ráčkuju. Postupně jsem na tom zapracoval, naučil jsem se mluvit klidněji, což mi dodalo sebevědomí. Také kamarádi mě podporovali a pomáhali mi nabýt jistotu. Spousta lidí mě ujistila, že týden po našem seznámení o mém jazykovém nedostatku už ani nevěděli, neuvědomovali si ho. Zjistil jsem, že lidé více koukají na člověka a jeho osobnost než na jeho chyby. Občas vyslovuju lépe, občas hůře, ale už to pro mě není podstatné. Vím, že správní lidé to berou tak, jak to je.

Zmínil jste jazykové gymnázium. Jaké jazyky jste studoval a proč právě ty?

Učil jsem se angličtinu a ruštinu. Angličtinu využiju a ruština se mi líbila proto, že je podobná češtině a měl jsem pocit, že se ji nemusím tolik učit (*smích*).

Měl jste při výuce jazyků nějaké úlevy?

Já byl vždy zastáncem toho, ať mám stejné podmínky jako ostatní a veškeré úlevy mi vadily. Později jsme se s češtinářem a angličtinářkou domluvili, že budu sedět v první lavici. To byla jejich podmínka. Oba byli velmi vstřícní a já jsem jim za to vděčný. Později jsem v češtině mívával kratší diktáty, které mi dělaly největší problém. V angličtině jsem zase nemusel absolvovat poslechy – tedy hodnocené. Cvičení jsem si normálně zkoušel se spolužáky, ale nedostával jsem za ně známky. Pak jsem byl z poslechu uvolněn také u maturity. Občas jsem k paní učitelce chodil na doučování. Sice odezírá, protože když nerozumím, mohu si tím pomoci, ale v angličtině to tolik nejde. Pohyby rtů jsou jiné než v češtině a neznám je tak dobře. Musel jsem tedy mnohem více poslouchat a občas jsem potřeboval pomoc.

Jak velký rozdíl je v tom, když posloucháte v rádiu či telefonu češtinu, nebo když jde o cizí jazyk?

Je to těžší, ale rozdíl je asi jen v tom, že češtinu mám hodně naposlouchanou. Díky tomu, že ji dobře znám, nemusím ji tolik vnímat. V angličtině bych opravdu musel v tichosti sedět a soustředit se na každé slovíčko.

Jste studentem vysoké školy. Co studujete?

Studuji na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity zeměpis a tělocvik. Zeměpis jsem měl vždy hodně rád a sportovec jsem odjakživa, tak mi to připadalo jako nejlepší nápad.

Jak vypadá váš běžný den, myslím, co se týče kombinace studia i sportovní přípravy?

Po škole i tréninku si běžně rád odpočinu, chvíli posedím a poslouchám hudbu nebo si zahraju počítačové hry. Ale jsem nerad sám, jsem společenský typ a baví mě trávit čas s přáteli. Proto za chvíli zase vyrazím ven na procházku nebo za nějakým dobrým jídlem.

Jiné je to třeba na sportovním soustředění, tam mám daný program. V 7.30 je budíček, pak se jde na půl hodiny běhat. Následuje snídaně a hodina klidu, aby jídlo lehlo. Na to 2 hodiny trénink. Hygiena, oběd a 2, 3 hodiny odpolední klid. V tu dobu s kluky odpočíváme a pak nás čeká odpolední trénink. Po něm už jen hygiena a večere a dále společný program. Když jsem byl mladší, musel jsem tam jít, nebo být v ubytovacím prostoru. Teď už jsem dospělý a mohu se rozhodnout, jak čas strávím. Podmínkou je, abych byl připravený a odpočinutý na další den.

Studujete a zároveň sportujete na vysoké úrovni. Zvládáte skloubit tréninky se studiem?

Je to těžké. Byl jsem zvyklý, že dopoledne absolvuji školu a po škole je čas na trénink. Teď mám přednášky v různou denní dobu a ne vždy zůstává dost prostoru trénovat. Teď tedy sportuji méně a více se věnuji studiu, ale věřím, že v létě se to opět otočí.

Jako beachvolejbalista jste před 2 lety reprezentoval Českou republiku na deaflympiádě. Jaké to tam bylo? Jaké zážitky jste si přivezl?

Doslova neskutečné. Už jen cesta byla zážitkem sama o sobě. Do té doby jsem za oceánem nikdy nebyl a na nový kontinent jsem se těšil. Brazílie mě zaujala už výhledem z letadla – obrovská, dlouhá Amazonka. Po výstupu nás překvapilo, že je tam zima. Občas to bylo i smutné, protože je to chudá země a lidé tam bydlí v chatrčích. Ale na druhou stranu to jídlo! Například banán, který my koupíme tady v obchodě, nechutná ani z poloviny stejně jako tam. Přestože nám nevyšlo počasí a museli jsme hrát v hale, nesmírně jsem si to užil. Je to nádherná země. Příroda, kultura...

Stihl jste se také někam vypravit nebo vás deaflympiáda zcela pohltila?

Naštěstí deaflympiáda trvá tři týdny, ale beachvolejbal je jen jedna část. My měli rozvrh skvěle poskládaný. První týden jsme trénovali a díky tomu jsme po trénincích mohli chodit tam, kam jsme chtěli, a kochat se (*smích*).

Byl jste díky sportu ještě v nějaké jiné zajímavé zemi?

Před necelým rokem jsem jel na přátelský turnaj do Japonska, kde jsme hráli se slyšícími i neslyšícími. Japonsko je velice moderní země, čistá, všichni jsou tam velmi taktičtí. Řekl bych, že je to pravý opak Brazílie.

V rámci České republiky také hodně cestujete? Kde to máte rád?

Ano, se šestkovým volejbalem i beachvolejbalem. Turnaje bývají v Liberci, Budějovicích, Brně, Ostravě, Opavě. Také soustředění se konají na různých místech, já mám rád třeba Pelhřimov.

Beachvolejbal hrajete s neslyšícím partnerem, ale hrajete i se slyšícími spoluhráči...

Ano, v šestkovém volejbale hraju se slyšícími. Vás určitě bude zajímat rozdíl. Sluch je při této hře hodně důležitý. Během šestkového volejbalu se stále něco volá – musíme komunikovat, kdo má balon, nebo s nahrávačem, co chcete nahrát. V šesti hráčích je potřeba se domluvit, abyste se nesrazili. Kdysi jsem asi potřeboval, aby všichni byli hlasitější, ale protože jsme spolu prakticky vyrůstali,

postupem času jsem si zvykl, rozliším hlasy od sebe a nemusím se tolik soustředit.

Při beachvolejbalu se tolik nekomunikuje, ale také má svá specifika. Když hráč útočí, jeho spoluhráč mu pomáhá tím, že mu radí, kam má zahrát míč, aby se dotyčný nemusel koukat přes síť. Vzhledem k tomu, že já i můj partner jsme neslyšící, musíme více koukat. Na vyšší úrovni je to pak pro nás náročnější při hře se slyšícími.

Jakých sportovních úspěchů si nejvíce ceníte?

Pro mě je nejvíce aktuální asi mistrovství Evropy, kde jsme získali zlato. Na druhém místě je bronz z mistrovství světa v Polsku. Dále úspěchy s mým příbramským klubem v mládežnické kategorii do 22 let. Hodně si cením také 3. místa v kolektivních sportech v anketě Sportovec roku. Samozřejmě i 5. místo na deaflympiádě je úspěch, ale měli jsme větší ambice, takže to jako největší úspěch nevnímám.

V jednom z rozhovorů jste vyprávěl, že jste se kdysi spolu s rodiči učil znakovat, ale nyní už si znaky moc nepamatujete. Změnilo se od té doby něco?

V podstatě se nic nezměnilo. Já ani spoluhráč znakovat neumíme a ani na deaflympiádách tím pádem znakový jazyk vůbec nevyužíváme. Ale vždy se na šampionátech, kde jsme delší dobu, snažíme něco zachytit, abychom zvládli alespoň základy. Každopádně já jsem takový, že když odejdu ze šampionátu, znakovku hned vypustím a těším se na normální mluvu. Říkám si, že jednou bych se to mohl naučit, ale zatím jsem k tomu nedospěl a spíš se učím anglicky, abych se dorozuměl ve světě.

Z finálového turnaje extraligy v Českých Budějovicích (klub VK Příbram)

Šimon na 5. mistrovství Evropy neslyšících v beach volejbalu (2022)

Kdysi k vám domů jezdila poradkyně rané péče z Tamtamu. Pamatujete se na ni?

Na paní Jungwirthovou si pamatuji. Chodila za mnou pravidelně domů. Z návštěv doma si na moc věcí nevzpomínám, byl jsem ještě malý. Víím, že si hodně povídala s mamkou a celá návštěva byla moc příjemná. Ale já ji mám spojenou spíše se základkou. Několikrát za mnou přišla do školy a zjišťovala, jak se mi daří a jak se mám. Zůstala se mnou celé dopoledne. Společně jsme procházeli školu a bavili se o tom, zda je vše v pořádku. Podívala se na mé testy. Pokaždé to byl hezký den. Tamtam jako takový si nevybavuji skoro vůbec, ale víím, že jsme tam s rodiči párkrát byli na nějaké akci. Občas se objeví střípky – například logopedie nebo společné procházky s dalšími rodinami s dětmi.

Šimone, jaké jsou vaše plány do budoucna?

Vystudovat školu (*smích*) a uhrát co nejlepší výsledky na nadcházejícím mistrovství světa a další deaflympiádě. Pak po škole si myslím, že se volejbalem v Česku úplně nebudu zabývat, takže bych rád nastoupil do školství anebo pracoval jako trenér.

Děkuji za rozhovor a přeji mnoho úspěchů ve sportu i studiu!

*Připravila Mgr. Veronika Kovalová,
pracovnice Sociálně aktivizačních služeb
pro rodiny s dětmi CDS Tamtam v Ostravě
Fotografie archiv Šimona Bambase,
Österreichischer Gebörlosen Sportverband
(ecbub2022.oegsv.at)*

TAHALA JSEM DOMŮ OPUŠTĚNÉ PSY A SCHOVÁVALA JE POD POSTELÍ

BARBORA ZACHO CHTĚLA BÝT V DĚTSTVÍ VETERINÁŘKOU NEBO LÉKAŘKOU. CESTU KE VZDĚLÁNÍ JÍ TROCHU ZKOMPLIKOVALA TĚŽKÁ ZTRÁTA SLUCHU, ALE DÍKY VYTRVALOSTI NAKONEC VYSTUDOVALA LÉKAŘSKOU FAKULTU UNIVERZITY KARLOVY A STALA SE FYZIOTERAPEUTKOU. ZVÍŘATA JSOU JEJÍM KONÍČKEM DODNES.

Vstupuji do jednoho z činžovních domů, kde mě v přízemí vítá nápis Fyzio-Zacho, s. r. o. V čekárně spolu s několika pacienty vyčkávám, až se otevrou dveře ordinace. Nástěnka informuje každého o tom, jaké léčebné procedury zdejší fyzioterapie nabízí, za kolik a s jakými pojišťovnami má smlouvu – je jich požehnaně. Poté, co odejde poslední pacientka, vykoukne ze dveří Bára Zacho a vesele mi pokyne, že už mohu dál. Požádám ji nejprve, zda by mi mohla ukázat svoje „království“. Provází mě tedy po moderně zařízeném pracovišti o 6 místnostech, které nese od roku 2017 její jméno. Odkoupila ho od rehabilitační pracovnice odcházející do důchodu. Ta se věnovala rehabilitaci pro miminka, ve které nyní pokračuje i Bára. Používá různé terapeutické přístupy, včetně Vojtovy reflexní metody. Barbora v centru zaměstnává ještě další dva kolegy-fyzioterapeuty, kteří mají na starosti rehabilitaci dospělých pacientů a vypomáhají i se staršími dětmi.

Všechny místnosti působí útulně – ty s lehátky skoro jako ložnice. Světlo je tlumené, na policích vidím spoustu rehabilitačních pomůcek, mým přístroj pro laserovou terapii a nakukuji do prostorné tělocvičny i malé místničky pro masáže. Po prohlídce se vracíme ke stolu a Bára mi na počítači ukazuje velkou tabulku hustě zaplněnou barevnými políčky se jmény. „Chodí k nám hodně pacientů. Většinu z nich k nám posílají lékaři, někteří si nás najdou sami. Nedokážu odhadnout, kolik jich je, ale nyní objednávané až na duben,“ říká hrdě, obrací se opět ke mně a očima sleduje moje rty.

Bára má od dětství ztrátu sluchu hraničící s praktickou hluchotou. Kompenzuje ji sluchadly a pro lepší porozumění řeči si pomáhá odezíráním. Předpokládám, že má digitální sluchadla, která patří k současnému trendu. Ale mylím se. Báře vůbec nevyhovují. Spokojenější byla dříve s analogovými, která se ale v posledních letech již téměř nevyrábějí, takže používá polodigitální. Chvilku se u těch rozdílů v poslechu zastavuje a krčí rameny: „Digitální sluchadla potlačují okolní zvuky jako bučení ledničky,

počítače, auta. Když jsem si je zkoušela u doktora, slyšela jsem jen ticho. Možná jsem lépe rozuměla řeči, ale zvuky pozadí tam nebyly a mně to vadí. Teď ale narážím, protože bych chtěla sluchadla, která mohu spárovat s mobilem. A u tobo mého není vstup pro sluchátka. Dříve jsem používala indukční smyčku, přes kterou jsem poslouchala hudbu. Běžná populace už poslouchá hudbu bezdrátovými sluchadly, takže ten vstup nepotřebuje.“

Barbora patří ke generaci, která v dětském věku ještě zažila krabičková neboli kapesní sluchadla. Jak na ně vzpomíná? „Vybavuji si takové útržky ze školky. Chodila jsem mezi slyšící děti, a před spaním jsem si krabičku s ala „podprsenkou“ musela před ostatními sundávat. To nebylo vůbec příjemné. Visela tam na báčku... Pak mám ještě vzpomínku s mojí pratetou. Byly jsme na chalupě na zabradě a ona tu krabičku natabovala do korun stromů,“ vypráví Bára, a protože nechápu, zaculí se a pokračuje. „Teta se vyznala v ptácích a trvala na tom, abych je uměla rozeznat. Vždycky říkala, že tohle je strnad, tohle kosák a podobně. Snažila se, abych ty zvuky zachytila, ale já vysoké tóny moc nepobírám, takže někdy se povedlo, někdy ne. Hrdličku jsem zaregistrovala, strnada ne.“

Další vzpomínka patří rodičům. „Pamatuji si také, jak máma se mnou seděla, ukazovala mi hodně obrázků, fotky a snažila se mě rozmluvit. Zásluhu na rozvoji mého vnímání zvuků a zpěvu má i můj táta. Než se rodiče rozvedli, často mi po večerech brávil na kytaru a zpíval. Měl doma i nabívací zařízení, se kterým jsem si ráda „brála“.“ Napadá mě, zda Bára neuvažuje o kochleární implantaci. Přikyvuje: „Ale jo, uvažuji o tom pořád. Ale nemám ráda ladění sluchadel. Nastavování vždycky strašně dlouho trvá, než jsem spokojená, a bojím se, že s kochleárem by to bylo ještě zdolubavější. A přijde zase o jiný zvuk. Asi jsem k rozhodnutí ještě nedozrála.“

ŠKOLNÍ LÉTA – POHODA I STRES

Přichází řeč na školní léta. Bára nejprve chodila na základní školu mezi slyšící žáky, protože ve škole pro neslyšící v Liberci rozdělovali děti podle audiogramu a ty nejhůře slyšící měly redukované osnovy. „To se mámě nelíbilo, tak mě šoupla do normální školy a do té speciální jsem nastoupila až na 2. stupeň. Po přestupu to bylo náročné. Děti mi moc nerozuměly a já nerozuměla tomu, jak mluvily ony. Ale po roce, dvou, se to srovnalo a pak už to bylo dobré.“ Následovalo pražské gymnázium pro žáky se sluchovým postižením v Ječné ulici. „To byla pohoda, dobrá léta. Bydlela jsem na internátě se starší spolužáky, která mě zavedla do pražského života – koncerty a tak.“ Zato na vysoké škole ji hned na začátku čekala studená sprcha. Jako malá chtěla jít na veterinu, protože od dětství milovala zvířata. „Tabala jsem domů opuštěné psy z ulice a schovávala je pod postelí. Maminka mi musela vysvětlit, že si je opravdu nemohu nechat.“ Nakonec se ale rozhodla pro humánní medicínu a vybrala si obor fyzioterapie. Mimo jiné proto, že zde lékaři nepotřebovali fonendoskop, který by nemohla používat. (Jak mě upozorňuje, dnes již existuje i fonendoskop pro nedoslýchavé, ale tehdy nebyl.)

Po přijímacích zkouškách nastoupila do 1. ročníku nově otevřeného oboru fyzioterapie na 2. lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Ale nebylo, odkud čerpat informace. Skripta ani učebnice neexistovaly a vědomosti se daly získat pouze na přednáškách, kde však Bára nerozuměla a nedokázala ani pokaždé reagovat na otázky pedagogů. Aby nebyla v předních lavicích tak „na ráně“, stěhovala se do zadních, kde však rozuměla ještě méně, takže uvízla v začarovaném kruhu. Při studiu nikdo nebral ohledy na její handicap. Po neúspěšném pokusu získat individuální studijní plán ze školy odešla ještě před zkouškami. Za rok se však přihlásila znovu a děkan si jejího opětovného přihlášení všiml. Pozval si ji na pohovor a na vše se vyptal. Nakonec ji přijal znovu na základě výsledků předchozích přijímacích

Barbora od dětství miluje zvířata

zkoušek. Schválil jí individuální plán a zařídil možnost kopírování studijních materiálů zdarma na sekretariátě. Jak se Bára dívá na tuto zkušenost s odstupem let? „Asi to tak mělo být. Jediné, co si říkám, je, že kdybych šla studovat dneska, měla bych úplně jiné podmínky. Existují tlumočníci, přepisovatelé, simultánní přepis, informace dostupné z počítače... Já měla problém si okopírovat zápisky, internet nebyl.“

Napodruhé již studium dokončila. Nejprve získala titul bakalář a po roce práce v nemocnici se přihlásila na navazující magisterské studium. Nato krátce pracovala jako fyzioterapeutka na ambulantním oddělení a pak nastalo období mateřských povinností. Narodil se jí syn Matyáš a o 2 roky později Jáchym. Nyní je klukům 15 a 13 let a jak Bára se smíchem říká: „Ještě pořád se doma vše točí kolem nich.“ A také kolem nového člena rodiny, roční borderky Rozinky, která je velmi temperamentní, divoká a vyžaduje neustálou pozornost. „Dříve jsme měli Berušku, která se dožila 14 let. Absolvovaly jsme spolu canisterapeutické zkoušky a základní výcvik Obedience. To byla ale jiná povaha. Rozinka zatím na canisterapeutického psa moc nevypadá. Budeme rádi, když se naučí v klidu chodit po silnici.“

Beruška se jako canisterapeutický pes uplatnila například na táboře SUKI v Jizerských horách nebo v aktivizačním centru Tamtamu pro rodiny s neslyšícími dětmi v Liberci, které Bára pomáhala založit, a podílela se i na jeho vedení. Centrum vzniklo v návaznosti na tehdejší evropský vzdělávací projekt Tamtamu pro mladé lidi s postižením sluchu, jehož se Bára účastnila. „Chtěla jsem už začít více pracovat s dětmi. Centrum fungovalo asi 2 nebo 3 roky, měla jsem v Tamtamu kratší úvazek. Byla to skvělá zkušenost s prací v týmu rodič, dítě a já. Je to zase trochu jiné, než když člověk pracuje jen s jedním klientem.“

S Jáchymem a Beruškou

SVĚT SLYŠÍCÍCH A NESLYŠÍCÍCH

Z Bářina vyprávění vyrozumím, že jak doma, tak v práci je v kontaktu spíše se slyšícími lidmi. (Děti i manžel jsou také slyšící.) Protože často dlouho odezírá, ptám se, zda nebývá unavená. „Ani ne. Moje práce tady není o tom, abychom si tu pořád o něčem vykládali. Z práce chodím unavená, to ano. Kromě miminek mám i dospělé pacienty a děti mladšího i staršího školního věku. Fyzicky to bývá náročné, ale vyhovuje mi, že je to různorodé a nedělám pořád to samé. Co bych nejraději vypustila, je administrativa, té je opravdu hodně,“ stěžuje si.

Barbora má mezi přáteli spoustu slyšících i neslyšících lidí, s nimiž komunikuje jak mluveným, tak znakovým jazykem. „Je to tak půl na půl, mám to vyvážené. Stykám se se slyšícími i neslyšícími. Tady v Liberci neslyšící lidé mého věku spíše mluví, ale mladší generace používá znakový jazyk, nebo ti, co se sem přistěhovali.“

Znakový jazyk Bára využívá také při rehabilitačních cvičeních pro neslyšící, které v Liberci pořádá ve spolupráci s Českou unií neslyšících. Se svými syny zkoušela od malička komunikovat vedle mluvené řeči i znakovým jazykem, ale po čase u nich řeč zvítězila. „Mluví, jak jim pusa narostla,“ komentuje to Bára s nadhledem.

A co při práci s pacienty? Nemívá někdy problémy s porozuměním? „Když leží pacienti na ležátku obličejem dolů, tak to je samozřejmě problém. Musím se buď trochu natočit, abych jim viděla na pusku, nebo je požádat, aby se otočili oni. Nebo mi v některých polohách pomáhá zrcadlo, napoložuji si pacienta tak, abych na něj skrze zrcadlo viděla a mohla odezírat.“ Bára ukazuje na velké zrcadlo na zdi, které se táhne po celé délce lehátka.

Elektroléčba laserem

NEDOSTATEK TLUMOČNÍKŮ A PŘEPISOVATELŮ

Práce lékaře je podmíněna jeho celoživotním vzděláváním. Zajímalo mě, zda Bára využívá nějakou komunikační podporu. „Ve vzdělávacích kurzech používám FM systém, který jsem měla už na magisterském studiu a dost mi pomohl. Ale už je starý, takže začíná zlobit... Nebo si objednáвам simultánní přepis od České unie neslyšících, ale to se ne vždy podaří. Většinou narážím na nedostatek fyzických přepisovatelů, spíš se daří zajistit přepis kurzů, které jsou online. Je problém zajistit na místo jednoho přepisovatele, natož dva, aby se mohli střídali. Dříve jsem si třeba na třídní schůzky dětí objednávala tlumočnicka znakového jazyka, protože přepis ještě nikdo nenabízel. To bylo fajn, ale teď je to zde s tlumočníky špatné. Ten jediný, co v Liberci byl, se odstěhoval. Poté tu tlumočila dívka, co studovala v Praze na Filozofické fakultě, ale ta se vdala a zůstala v Praze.“

Pár minut společně lamentujeme nad tím, že Liberec už tak dlouho trpí nedostatkem tlumočnicků a je problém sehnat zde i přepisovatele, i když tu působí dvě organizace pro neslyšící a ve městě je univerzita. „Na univerzitě je přece spousta studentů. Určitě by se našel někdo, kdo by uměl rychle psát. Nevím, proč to tady nefunguje,“ kroutí hlavou Bára.

Toto liberecké setkání není naším prvním. Báru jsem poznala ještě coby studentku vysoké školy a v pražském Tamtamu jsme se vídaly i během již zmíněného vzdělávacího projektu. Vždy na mě působila energicky, ale zároveň vlídně a klidně. Dovedu si představit, že coby fyzioterapeutka dokáže tuto energii dobře využít a předat ostatním. Aby ji ale mohla rozdávat, musí ji také někde čerpat. Ptám se tedy, co jí dělá radost, jak odpočívá, kde nabírá síly? „V přírodě. Chodím na procházky se psem, do lesa, na výlety, když jsou podmínky, tak i na lyže, na běžky, na kola.“ Protože také patřím k pejskařům, poprosím Báru po skončení rozhovoru, zda bych mohla vidět její roční čtvernohou divošku. Brzy nato se seznamujeme. Rozinka mě radostně vítá, vyskakuje a vtiskne mi vřelý polibek. Div mě u toho neporazí. Shodujeme se s Bárou, že canisterapeutický výcvik pro ni asi zatím opravdu nebude, spíš agility nebo jiná aktivita, kde může vybit energii. Ale kdo ví, třeba se časem zklidní, nebo jí pomůže terapie, kterou pro ni její panička domlouvá – s použitím stáda ovčí. I Bára měla svého času touhu věnovat se kromě fyzioterapie také terapii pro psy. Zatím na to nemá čas, ale třeba jednou... Věřím, že jí to vyjde!

Připravila Lucie Křesťanová,
šéfredaktorka magazínu Dětský sluch
Fotografie archiv Barbory Zachy

ZEPTALI JSME SE

Psycholog vyslechne řadu lidských příběhů. Co se vám jeví jako zásadní pro to, aby z neslyšícího dítěte časem vyrostl spokojený a ukotvený dospělý člověk?

V rámci své psychologické praxe v Tamtamu jsem měla možnost poznat řadu neslyšících lidí, jejichž tváře se mi vybaví, když někdo hovoří o „nové generaci neslyšících“ nebo „úspěšných dospělých neslyšících“. Vnímám tyto lidi jako ty nejpovolanější odborníky, kteří by nám mohli napovědět a sdílet s námi své vzpomínky či zkušenosti s tím, co jim pomohlo nalézt stabilitu, uplatnění a spokojenost v životě. Odborně se toto vše dá shrnout pod pojem „protektivní faktory a zdroje“.

V jejich zamyšleních během našich společných setkání často zaznívaly následující postřehy:

Za nejpevnější opěrné body považují rodinu a partnera.

Za silný a podporující zdroj považují možnost si s nimi **promluvit, sdílet**. Objevuje se i **naslouchání příběhům předků**. Poučení se z těchto příběhů i načerpání síly a odvahy, možnost se o tyto zkušenosti opřít.

Jako stěžejní se ukazuje **vděčnost**. Být schopen vděčnosti a vědomě přistupovat k tomu, co nás obklopuje – pocítit poté vděčnost i za to, co považujeme za úplnou samozřejmost. („*Dokud nebudeme vděční za to, co máme, nebudeme nikdy spokojeni.*“)

Kromě vděčnosti zaznívá i schopnost **smíření, hledání smyslu** v tom, co se děje. („*Snážit se řídit věrou, že vše špatné je k něčemu dobré. Zatím se mi nestalo, že by to tak nebylo, jen si to člověk hned neuvědomí. Život se pak snáze bere.*“)

Dále zaznívala i **upřímnost**, nejen k sobě, ale také k blízkým, a důležitost **vzdělání** a **moderních technologií**, které poskytují neslyšícím více možností. Tyto technologie neslyšící lidé také oceňují z důvodu umožnění snadnější komunikace. Obojí může vést k větší spokojenosti, **nezávislosti** a **soběstačnosti**. Čtení knih.

Zaznívá i pojmenování faktu, že i když život neslyšících může být náročnější, mohou najít cesty a řešení, pokud neztratí **víru v sebe sama**. V rámci víry v sebe sama jsou poté zmiňovány dílčí schopnosti, jako například schopnost řešit problémy, naslouchat, respektovat, být opatrný...

Hovoří také o důležitosti **podpory** v komunitě neslyšících, ale i o **odvaze** být součástí slyšící společnosti.

V neposlední řadě je zmiňována i důležitost **vyhledání pomoci**, když člověk čelí například duševním problémům nebo vyhoření. Do forem pomoci jsou zahrnuty již zmiňované blízké vztahy, ale i **odborná pomoc v organizacích**, poskytujících příslušnou péči. Například psychoterapie, ale i péče psychiatra nebo krizové centrum. Kromě obecnějších a dlouhodobějších typů podpor se objevily i konkrétní tipy, které pomáhají aktuálně. Například tvořit si **seznamy přání** (co navštívit, co zažít).

Digitální detox, únik od přehlcení, návrat k běžným činnostem a činnostem, které člověku dělají radost.

Drobné dobré skutky.

POJEM RESILIENCE

Naslouchání myšlenkám dospělých neslyšících a možnost nahlédnout hlouběji do jejich prožívání mě nasměrovalo k jedinému slovu, a tím je **resilience**.

Pokud byste tento pojem neznali a zkusili si jej vyhledat, naleznete pokusy o překlad v podobě výrazů nezdolnost, odolnost, houževnatost, schopnost vyrovnat se s nepřízní osudu či životními zkouškami, dobře žít a jednat **NAVZDORY** všemu, co se přihodilo. Jde o schopnost přežít, nezломit se a neztratit vůli pokračovat dál. (Zdroj: Helus, Z. (2018), *Úvod do psychologie*. Grada).

Nejedná se o superschopnost, díky které se člověku krize vyhýbají, ale o schopnost je zvládnout a překonat. A když máme možnost se zaposlouchat (začít) do životních příběhů neslyšících, velmi často s pokorou a uznáním obdivujeme, jak obrovskou míru resilience v sobě děti a později dospělí neslyšící ve slyšícím světě mají. Stejně jako jejich rodiče.

Díky resilience se člověku může dařit zachovávat sebejistotu, víru ve své schopnosti a pozitivní smýšlení, i když je pod tlakem či v nejistotě.

Je to něco víc než pouhé zvládání, adaptace nebo překonání obtíží. Jde o překonání obtíží na více úrovních. Má také souvislost s optimismem a soustředěním se na víru a naději.

Více o ní hovoří izraelský sociální a klinický psycholog Reuven Gal například v e-bulletinu Masarykovy univerzity *Zprávy z MUNI*. (Najdete zde: www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/9880-resilience-je-schopnost-pokracovat-v-zivote-i-kdyz-se-stane-neco-zleho)

Ne všichni máme stejnou míru resilience. Dobrou zprávou však je, že na jejím posílení můžeme i vědomě pracovat. V těch nejnáročnějších životních situacích nám tato schopnost může život i zachránit.

Pro povzbuzení a praktičtější tip nebo návod, jak tuto oblast podpořit, bych velmi doporučila k přečtení knihu Evy Egerové *Dar volby*, kterou v roce 2021 vydalo nakladatelství Práh.

„*Ve své druhé knize Dar volby doktorka Edith Eva Egerová přináší dvanáct praktických lekcí, jak změnit svůj život. Odkrývá, že vězení si vytváříme pouze v naší mysli a že*

jediný opravdový klíč k němu leží v naší kapse. At už se nám stane cokoli, vždy máme na vybranou, jak se k tomu postavíme a co s tím uděláme. Svoboda je naše každodenní volba a jen my sami se můžeme vymanit z role oběti a být tím, kým skutečně jsme. At je i vám tato kniha dobrým průvodcem na cestě k uzdravení! Život – navzdory nevyhnutelným traumatům, bolesti, smutku, strádání a nakonec i smrti – je dar. Dar, který sabotujeme, pokud zůstáváme zajatci svých obav a strachů – z chyby, ze selbání či z opuštění. Vážít si života znamená spatřovat dar v čemkoli, co se děje, i když to není snadné a bojíme se, jestli to vůbec přežijeme. Znamená to život oslavovat. Žít bo s nadšením, radostí a láskou.“

Dotazy do psychologické poradny můžete posílat i vy na e-mail holyanska@tamtam.cz. V případě zájmu lze domluvit termín osobní návštěvy.

Jaké nejzásadnější změny se týkají osob se sluchovým postižením po dovršení zletilosti v rámci systému sociálních dávek a výhod, a také příspěvků na sluchadla?

V rámci příspěvku zdravotních pojištění na pořízení sluchadel dochází s dovršením 19 let k jeho snížení, tudíž vyplácená částka činí 7 000 Kč pouze na jedno sluchadlo. V případě splnění indikačních kritérií (velmi závažné sluchové vady), dochází k proplacení i druhého sluchadla. O příspěvek na sluchadlo je možné u zdravotní pojišťovny žádat jednou za pět let.

Změna nastává, i pokud pobíráte příspěvek na péči. Od 18 let se k posuzovaným životním potřebám nově přidává také péče o domácnost, tedy schopnost nakládat s vlastními penězi v rámci osobních příjmů a příjmů domácnosti, manipulovat s předměty denní potřeby, obstarat si běžný nákup, ovládat běžné domácí spotřebiče, uvařit si jednoduché teplé jídlo a nápoj, vykonávat běžné domácí práce, nakládat s prádlem, mýt nádobí, obsluhovat topení, udržovat pořádek.

Bohužel dochází také ke snížení výše příspěvku na péči (mimo IV. stupeň závislosti, v něm zůstává výše zachována). Vyplácená částka od 18 let věku činí 880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost), 4 400 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost), 12 800 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost), 19 200 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Dovršení zletilosti se promítá také do přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením. Co se týče sluchového postižení, na průkaz mají nárok osoby s celkovou ztrátou sluchu podle Fowlera 85 % a více s neschopností slyšet zvuky a rozumět řeči i přes nejlepší korekci (oboustranná praktická nebo úplná hluchota). Těmto osobám se na základě posudku o zdravotním stavu, který vyhotovuje posudkový lékař, přiznává průkaz ZTP/P do 18 let věku a od dosažení zletilosti pouze průkaz ZTP.

V návaznosti na průkaz ZTP je důležité zmínit i informativní kartičku s přeškrtnutým uchem. Pokud budete mít vyřizenu tuto kartičku, máte nárok na osvobození od poplatku

za dálniční známku. To je ale jediná výhoda, kterou informativní kartička držiteli přináší. Průkaz, tedy kartička s přeškrtnutým uchem, neopravňuje jeho držitele, který je osobou se sluchovým handicapem, k bezplatnému parkování na místech určených pro invalidní osoby. Na těchto místech nemá ze zákona vůbec právo se zdržovat, a to ani v ČR, ani v ostatních zemích EU. Osoba se sluchovým postižením tedy musí vždy platit parkovné. Na průkaz s vyobrazeným uchem se nevztahují ani další výjimky, které souvisejí s parkovacím průkazem pro osoby s tělesným postižením.

Tento typ parkovacího průkazu má jen informativní charakter. Upozorňuje ostatní řidiče na to, že řidič takto označeného vozidla není schopen reagovat na zvukové podněty. Řídíte-li auto, měli byste za přední sklo vozu umístit průkaz s vyobrazeným uchem.

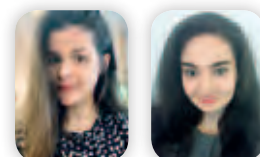
Pro osoby se sluchovým postižením je také možnost zažádat si o invalidní důchod. Ten je rozdělen do tří stupňů, přičemž nárok v prvním stupni má osoba s oboustrannou praktickou hluchotou, oboustrannou těžkou nedoslýchavostí při používání sluchadel s omezenými komunikačními schopnostmi, bez odezírání rozumění pouze běžným frázím a frekventovaným slovním spojením, při schopnosti identifikovat obecné zvuky. Druhý stupeň invalidního důchodu je přiznán osobám s oboustrannou hluchotou, třetí pak při diagnostikované oboustranné úplné nebo praktické hluchotě, se závažným postižením intelektu, nebo zraku na úrovni těžké slabozrakosti obou očí.

Žádanka o invalidní důchod se odevzdává osobně na místně příslušné pobočce České správy sociálního zabezpečení. Vznik nároku závisí na potvrzené invaliditě a splnění příslušné době pojištění. Do 20 let je dostačující i lhůta 1 den, od 20 do 22 let 1 rok, od 22 do 24 let alespoň 2 roky, věková kategorie 24–26 potřebuje minimálně 3 roky doby pojištění, od 26 do 28 let jde o 4 roky, od 28 let pak o 5 let.

Existuje také využití varianty tzv. invalidního důchodu z mládí, na který má nárok osoba, která dosáhla alespoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území ČR, má potvrzenou invaliditu ve 3. stupni, která vznikla před dosažením 18 let, nemá splněnou potřebnou dobu pojištění.

V případě dalších dotazů se můžete obrátit na Sociální poradnu pro osoby se sluchovým postižením a jejich blízké na telefonním čísle +420 734 674 849 nebo na e-mailu socpor@tamtam.cz.

*Připravily Mgr. Marie Holyanská,
psycholog v Psychologické poradně
CDS Tamtam a Mgr. Denisa Poláčková,
sociální pracovnice CDS Tamtam
Fotografie Shutterstock.com*

DNES HOVOŘÍME O NOVÉ GENERACI NESLYŠÍCÍCH

EKATERINE I CARMEN SE PŘED 20 LETY OBRÁTIL SVĚT VZHŮRU NOHAMA, KDYŽ ZJISTILY, ŽE JEJICH DCERY NESLYŠÍ. EKATERINE POCHÁZÍ Z GRUZIE A CARMEN ZE ŠPANĚLSKA. V GRUZII V TÉ DOBĚ PODPORA PRO RODINY NESLYŠÍCÍCH DĚTÍ TĚMĚŘ NEEXISTOVALA, VE ŠPANĚLSKU UŽ PŮSOBILY ORGANIZACE A FUNGOVAL PODPŮRNÝ SYSTÉM. SITUACE OBOU ŽEN BYLA TEDY V MNOHÉM ODLIŠNÁ, PŘESTO Z ROZHOVORŮ S NIMI VYSTUPUJE PŘEDEVŠÍM TO, CO MAJÍ SPOLEČNÉ: OBROVSKÁ SNAHA, VÝDRŽ A ODHODLÁNÍ BOJOVAT ZA LEPŠÍ PODMÍNKY PRO SVÉ I OSTATNÍ NESLYŠÍCÍ DĚTI. OBĚ ZÍSKÁVALY INFORMACE, VZDĚLÁVALY SE A POZDĚJI SAMY ZAČALY POMÁHAT OSTATNÍM RODINÁM. EKATERINE ZALOŽILA VLASTNÍ ORGANIZACI NADACE AURES, KDE JE ŘEDITELKOU, A CARMEN PŮSOBÍ AKTIVNĚ VE FIAPAS, ŠPANĚLSKÉM NÁRODNÍM SVAZU 47 ASOCIACÍ POMÁHAJÍCÍCH RODINÁM NESLYŠÍCÍCH DĚTÍ.

Ekaterine s oběma dcerami v gruzínském Dzevri

BUDOVÁNÍ ZÁKLADŮ PODPORY V GRUZII

Ekaterine Tortladze má dvě dcery. 27letá Tatia má oboustrannou ztrátu sluchu na úrovni praktické až úplné hluchoty. Pro kompenzaci využívá kombinaci sluchadla a kochleárního implantátu. Mladší Nina je slyšící. Tatia se v 18 letech naučila gruzínský znakový jazyk od neslyšících vrstevníků. Věnovala se studiu několika oborů: fotografování, zahradničení a profesionálnímu líčení. Nyní vede služby pro mládež ve výše zmíněné Nadaci Aures a aktivně se zasazuje o práva lidí se ztrátou sluchu a postižením obecně.

Ekaterine, jak se Tatii nyní vede?

Vnímám ji jako průbojnou nezávislou občanskou aktivistku. V životě může čelit mnoha potížím, většinou kvůli nedostatečné dostupnosti. V Gruzii nemáme například služby titulkování ani převodu řeči na text. Stigma a nedostatek povědomí o ztrátě sluchu jsou stále dosti přítomné. Ale v každém případě cítím, že je šťastná. Ráda podporuje ostatní lidi, chce vidět změny v Gruzii a hodně na tom pracuje. Pamatuji si svůj strach, když byla Tatia dítě: jak bude žít, bude moci dělat to, co si bude přát? Bude schopná samostatného života beze mě? Možná z toho podvědomě pramenila moje snaha udělat vše pro její nezávislost.

Co jste vy sama věděla o ztrátě sluchu, než se narodila Tatia?

Jako malá jsem měla souseda CODA (dítě neslyšících rodičů) a pamatuji si jeho rodiče, kteří používali znakový

jazyk. Se slyšícími lidmi přicházeli do kontaktu jen velmi zřídka, ale vždy s úsměvem a určitou plachostí. Vzpomínám si také na příbuznou své matky, která ztratila sluch v 15 nebo 17 letech kvůli meningitidě. Ke komunikaci používá odezírání a řeč, ale má specifickou výslovnost. Příbuzná se nevдалa a zdálo se mi, jako by kvůli ztrátě sluchu úplně neměla svůj vlastní život.

S čím se potýkala Tatia, když vyrůstala?

Možná se stereotypem, že něco nemůže dělat kvůli ztrátě sluchu. Očekávalo se, že má stačit, když bude chodit do školy a vystuduje. Zároveň měla v každé oblasti omezený výběr ve srovnání se slyšícími vrstevníky. Myslím, že jí pomohlo, že jsem se na ni nikdy nedívala jako na postiženého člověka a nikdy jsem se nestyděla ukázat její sluchadla.

V Gruzii bývala podpora pro neslyšící velmi mizivá. Můžete nám přiblížit tehdejší situaci?

Ze strany státu nebyla vůbec žádná podpora. A ještě před 27 lety, kdy se Tatia narodila, chyběli odborníci. Výzev bylo opravdu mnoho, většina spočívala v pochopení toho, že jste na situaci sami – víte sice, co vaše dítě potřebuje k rozvoji, ale nemáte žádnou službu, žádnou podporu ani financování.

Jakou školu Tatia navštěvovala?

Tatia vystudovala běžnou školu a neměla tam žádnou specializovanou podporu. Ve škole také nebyly žádné neslyšící děti. Setkávala se ale s neslyšícími na různých akcích, soutěžích a setkáních pro ně pořádaných. V Gruzii nejsou žádné speciální studijní programy pro neslyšící, ale

sekundární programy jsou více inkluzivní pro lidi s postižením, včetně neslyšících studentů, kteří používají znakový jazyk. Ale pro opravdovou dostupnost a rovné podmínky to samozřejmě nestačí. Mladí lidé v Gruzii si nemohou svobodně vybírat svá vysněná povolání, jako je profese lékaře, učitele, IT specialisty atd., protože mají omezené možnosti rehabilitace, vzdělání a dostupnosti.

Povězte nám o vaší organizaci pro neslyšící, kterou jste spoluzaložila.

Nadace Aures vznikla v roce 2012, když bylo Tatii 16 let. Je to nevládní, nezisková organizace, kterou jsem založila spolu s otcem Tatii a dalšími rodiči nedoslyšavých dětí a pracuji tam na pozici ředitelky. Myšlenka založit organizaci vznikla kvůli tomu, že lidé v Gruzii toho o sluchových technologiích a potřebách těch, kdo je používají, moc nevěděli.

Ekaterine a Tatia ve Vídni

Co všechno se i díky vám založené organizaci změnilo?

Nyní už jsou pro děti k dispozici dvě dětská sluchadla hrazená prostřednictvím vládních programů a jedno sluchadlo pro dospělé, také vládou financované operace kochleární implantace a určitá rehabilitace po implantaci. Nadace uspořádala řadu významných konferencí včetně mezinárodních, kulatých stolů, školení, webinářů atd. Od založení se Aures stala členem různých mezinárodních organizací pro osoby se sluchovým postižením. Přispěli jsme k zavedení univerzálního screeningu sluchu novorozenců, který u nás začal být povinný v roce 2018. Nicméně existuje mnoho mezer. Nemáme například ranou péči pro neslyšící

děti ani terapeutickou rehabilitaci pro dospělé aj. Podle mého názoru potřebujeme vyvinout národní program zaměřený na uši a sluch ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací WHO.

Z KLIENTKY ZKUŠENOU PEER KONZULTANTKOU PRO DALŠÍ RODIČE

Carmen de Lamo má dvě neslyšící dcery, starší Andreu (28 let) a mladší Núrii (24 let). Kromě práce ve svazu FIAPAS je také viceprezidentkou Evropské federace rodičů dětí se sluchovým postižením FEPEDA.

Jak začala vaše cesta jakožto mámy neslyšících dcer?

V roce 2007, když bylo starší Andree 11 let, jsme téměř náhodou zjistili, že má těžkou ztrátu sluchu. Vždy byla velmi všímavým dítětem a dělali jsme si legraci, že je jí takzvaně všude plno, chtěla být v centru rodinných setkání. Nevěděli jsme, že byla taková proto, že se nám dívala na obličej a odezírala, protože neslyšela. Potom proběhlo vyšetření i u naší druhé dcery Núrie a k našemu překvapení získala stejnou diagnózu. Najednou jsme zjistili, že máme dvě dcery s těžkou ztrátou sluchu, která se během roku dostala na úroveň úplné hluchoty.

Jak jste si v tu dobu představovala, že bude vypadat další život vašich dcer?

Když jsme zjistili diagnózu, začali jsme zkoumat, co to znamená být neslyšící, a jak dcerám můžeme pomoci. Nevěděli jsme, co dělat, nikoho neslyšícího jsme neznali. Měli jsme pocit, že se nám zhroutil svět. Naštěstí jsme tehdy našli naši druhou úžasnou rodinu: FIAPAS, španělský národní svaz organizací pomáhajících rodinám neslyšících

Carmen s rodinou ve městě Segorbe

dětí. Přišla jsem tam v slzách, protože jsem v tom období pořád plakala, ale když jsem se setkala s lidmi z týmu FIAPAS, začala jsem pocítovat velkou naději. Bylo to jako vidět paprsek světla na obzoru. Provázeli nás, uklidňovali, bezvýhradně nás podporovali... Ale především nám setkání s jinými rodinami pomohlo mnohem lépe čelit situaci, protože nám rozuměly. Věděly, čím si procházíme. Bylo mi jasné, že dětství a dospívání mých dcer nebude jednoduché. Rozhodla jsem se vzdělávat a naučit se potřebné

dovednosti, abych holkám pomohla se školou. Během jejich školní docházky jsme se rozhodli pro bilaterální kochleární implantáty u obou dcer. Obě také komunikují mluveným jazykem (podobně jako 98 % osob se sluchovým postižením ve Španělsku). Náš čas tehdy vyplňovalo zjišťování informací, věci do školy, operace (těch bylo celkem šest, protože během jedné nastal problém), rehabilitace, logopedie... Ale nakonec přišla odměna.

Jaký obor dcery vystudovaly?

Děti se sluchovým postižením navštěvují ve Španělsku převážně běžné školy a měly by mít ze zákona takovou podporu, jakou potřebují. Moje dcery chodily do běžné školy, kde měly specializované učitele na řeč a jazyk a k dispozici také FM systém. Přesto jsem mnohokrát musela jít do školy a vysvětlovat učitelům, co znamená být neslyšící, jaké důsledky to má pro mé dcery a co potřebují, aby se mohly učit jako všichni ostatní... Starší Andrea vystudovala práva a v současné době se připravuje na zkoušky, aby mohla pracovat v justici. Během studií strávila v rámci programu Erasmus čtyři měsíce v Itálii, což byl pro ni úžasný zážitek. Učila se italsky a dosáhla úrovně B1, a tak splnila jeden z požadavků k ukončení vysokoškolského studia. Mladší Núria má vystudované ošetřovatelství. Pracuje v nemocnici poblíž domova a začala studovat medicínu. Může se zdát, že jsem jako jejich matka neobjektivní, ale jsou to opravdu úžasné, silné ženy, na které jsem nesmírně hrdá.

Jaké překážky musely dcery překonávat v dětství a dospívání ve srovnání s jejich slyšícími vrstevníky?

Nejvýznamnější bylo to mimořádné úsilí během školních let, které musely vynaložit navíc. Zatímco jejich vrstevníci napsali domácí úkoly a mohli si jít hrát nebo dělat jiné věci, ony musely dvakrát týdně docházet na logopedii vzdálenou 50 kilometrů od domova, a pak se věnovat domácím úkolům.

Jaká podpora kromě od FIAPAS byla tehdy dostupná a co se od té doby změnilo?

Nejvýznamnější změnou bylo zavedení programů screeningu sluchu novorozenců. Když se mi narodily dcery, žádný program screeningu neexistoval a trvalo nám mnoho let, než jsme se dozvěděli, že dcery neslyší, čímž jsme ztratili rozhodující roky pro jejich vývoj. Finanční pomoc byla a stále je nedostatečná stejně jako informovanost pedagogů.

Jak jste se zapojila do peer projektu FIAPAS, kde zkušenější rodiče pomáhají novým rodičům?

Na začátku jsem dostala podporu od dalších rodin já. Prošli jsme si procesem truchlení a přijali fakt, že jsou naše dcery neslyšící. Když jsem se cítila připravená, rozhodla jsem se vrátit, co jsem sama dostala, tím, že jsem se stala provázející matkou. Tak nazýváme zkušenějšího rodiče v peer projektu. *(Na klip o projektu s anglickými titulky se můžete podívat na YouTube kanále FIAPAS – pozn. redakce).*

Carmen s dcerou Andreou na natáčení kampaně FIAPAS

Věřím, že sdílení mých životních zkušeností i strachů, které jsme prožili, pomohlo dalším rodinám. Ukazovala jsem jim, že je na konci tunelu světlo. I pro mě to bylo zásadní. Podpořilo to můj osobnostní růst a pocit, že jsem součástí projektu, v jehož rámci společně pracujeme na budování společnosti, kde osoby se sluchovým postižením a jejich rodiny mohou uplatňovat svá práva za stejných podmínek jako ostatní.

Říká se, že někteří slyšící rodiče své neslyšící děti příliš chrání. Jak jste to měla vy?

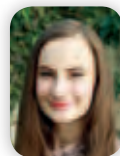
Myslím, že pokud by dcery nebyly neslyšící, chránila bych je úplně stejně. Je pravda, že někdy jsme se trápili trochu víc, například když byla dcera na Erasmu, říkali jsme si: Jak si ráno zařídí to, aby včas vsta-

la? Pochopí, na co se jí u zkoušky ptají? Nebo když chtěly jít holky veslovat, dělali jsme si starosti, aby neztratily v moři implantáty. Ale jinak jsme se vždy snažili, aby žily jako jejich slyšící vrstevníci. Nikdy nepřestaly něco dělat kvůli tomu, že jsou neslyšící. Myslím, že normalizovat, když děti neslyší, je nejlepší způsob, jak se vyhnout tomu, aby si byly nejisté. Díky tomu vědí, že v životě dokážou vše, co si záměnou.

Co se ve Španělsku změnilo pro neslyšící a jejich rodiny za posledních 20–30 let?

Vzhledem k rychlému pokroku v posledních letech ve zdravotnictví, školství, technologiích atd. dnes neslyšící mohou dosáhnout cílů, které byly před pár lety nemyslitelné. Hovoříme o nové generaci neslyšících osob, které díky včasné stimulaci sluchu a jazyka komunikují mluvenou řečí, používají sluchadla a další pomůcky. To ale samozřejmě stále neznamená, že by všechny situace a interakce byly pro neslyšící osoby bez obtíží.

Připravila Mgr. Lucie Brandtlová,
publicistka Informačního centra
rodičů a přátel sluchově postižených
Fotografie archiv Ekaterine Tortladze
a Carmen de Lamo

ČLOVĚK VE SPORTU UKAZUJE TO, CO UMÍ, A NE TO, CO MU CHYBÍ

ROZHOVOR SE STUDENTKOU FAKULTY TĚLESNÉ KULTURY UNIVERZITY PALACKÉHO, ATLETKOU A KONDIČNÍ TRENÉRKOU KATEŘINOU KORGEROVOU O JEJÍCH ZKUŠENOSTECH ZE STUDIJNÍHO POBYTU VE FINSKU I O TOM, ŽE SPORT STÍRÁ ROZDÍLY MEZI LIDMI A UČÍ PŘEKONÁVAT PŘEKÁŽKY

Loni jste absolvovala 3měsíční studijní pobyt na Haaga-Helia University v olympijském centru Vierumäki. Proč jste si vybrala právě tuto stáž?

Studuji Učitelství tělesné výchovy pro 2. stupeň a SŠ se zaměřením na speciální pedagogiku. Naše fakulta nabízí studentům v rámci Erasmus zahraniční program EUDAPA, což se dá do češtiny přeložit jako Evropský univerzitní diplom v aplikovaných pohybových aktivitách. Bylo nám doporučeno, ať během studia vycestujeme, abychom získali praktické zkušenosti. Máme totiž ve škole hodně teorie, ale téměř žádná praxe. Moje spolužačka, která je po dětské mozkové obrně na ortopedickém vozíku, se do programu přihlásila také, takže jsme si řekly, že to zkusíme společně.

Co bylo obsahem tohoto programu?

Nejprve nám přednášeli lidé z naší Fakulty tělesné kultury, vyučující z pražské Fakulty tělesné výchovy a sportu UK a také experti z cizích zemí – učitelé ze Španělska, Turecka, Finska, Belgie. Lidí, kteří se zajímají o tuto problematiku, se tam sešlo opravdu hodně. Další část studia už tvořila práce na projektech. Byli jsme rozděleni do skupin s různými úkoly. Jedni vytvářeli program zaměřený na goalballový turnaj pro lidi se zrakovým postižením, druhí program na pohybové aktivity pro vězně ve vězení a celodenní program pro pracovníky vězení u nás v olympijském centru. Další skupina měla za úkol vytvořit program pro seniory – v této skupině jsem byla i já. Museli jsme pro ně všechno zorganizovat – program, rozvrh hodin, pohybové či sportovní aktivity, kognitivní hry, večerní aktivity, ale také rezervovat určitý počet míst v kampusu a úkolovat ostatní studenty. Rozdělit role, co kdo v týmu bude dělat.

To jsou opravdu praktická zadání! Přijeli si nějakí senioři vyzkoušet váš program?

Ano, do kampusu za námi přijelo asi 30 seniorů, kteří měli program na 3 dny. Takový tábor. Rozdělili jsme je

1. místo ve Středoškolském atletickém pobáru (2019)

do 2 skupin, které se pak střídaly. Například první den byly aktivitou kognitivní hry a tanec. Měli i jógu a míčové hry, nordic walking. Bylo to dobrovolné, ale všichni se zúčastnili, opravdu!

Kolik bylo vašim hostům let?

No, měli jsme tam velké věkové rozpětí – a bylo docela těžké s tím pracovat. Některým lidem bylo 60 a jiným 90 let. Takže jsme museli jednotlivá cvičení modifikovat, na tomto principu to fungovalo.

Psali jste během pobytu i seminární práce?

Ano. Přípravovali jsme se ve dvojicích. Podmínkou bylo, že dvojice studentů nesmí pocházet ze stejné země. Takže já třeba měla seminární práci se Španělkou na téma paraplavání – za 3 měsíce jsme musely napsat 35 normostran. Byla tam teoretická a praktická část, kde šlo o získávání dat pomocí dotazníků.

Pracovala jste v týmu s kolegy z různých zemí. Všimla jste si nějakých kulturních rozdílů?

Ano, sešli jsme se studenti z 5 zemí, takže občas tam vznikala komunikační šum mezi kulturami. Pracujete se Španěly, kteří jsou volnější a ne vždy dodržují termíny, a zároveň s Belgičany, kteří jsou perfekcionisté. Bylo potřeba komunikovat v angličtině jakožto v cizím jazyce a prosadit svůj názor na to, jak budete na úkolu pracovat. To bylo asi nejtěžší, a zároveň bylo těžké uzpůsobit program konkrétní cílové skupině. Jak jsem říkala, měli jsme tam pracovníky z vězení, ale také lidi s mentálním postižením. Ale člověka to hodně naučilo z oblasti plánování, organizování, přizpůsobování podmínek určitým skupinám lidí.

Určitě skvělá zkušenost. Skládala jste přijímací zkoušky, aby vás vzali do programu?

Součástí přijímacích zkoušek byl životopis v českém i anglickém jazyce, motivační dopis v angličtině, online test z angličtiny a ústní pohovor. Asi 15 minut jsme se

bavili o tom, proč by nás měli do programu vzít. Většina pohovoru byla v angličtině. V české části jsme řešili administrativní záležitosti.

Program byl v angličtině a vy máte ztrátu sluchu. Neměla jste obavu, že nebudete rozumět?

Měla jsem velký strach. Mám od dětství 96% ztrátu sluchu a v pubertě jsem se dostala na 99 %. Na frekvencích, které jsou významné pro řeč, mi to hodně spadlo. Když jsem byla malá, dokonce se uvažovalo o kochleární implantaci, ale nakonec jsem se začala se sluchadly dobře rozvíjet, takže jsem u nich zůstala. Od základní školy jsem byla uvolňovaná z poslechu cizího jazyka. Na vysoké škole jsem měla individuální výuku a vše jsme probírali v češtině. Věděla jsem, že cizí jazyky jsou pro mě velkou překážkou v poslechu. Na pohovor jsem si naposlouchala nějaké fráze, ale říkala jsem si, jestli to vůbec zvládnou, pokud se do Finska dostanu. Ze začátku to bylo fakt náročné, protože lidé polykali slovíčka, mluvili rychle, takže jsem nestíhala odezvírat v angličtině, která je v tomto odlišná oproti českému jazyku. Asi týden jsem se rozhlížela, abych se do toho dostala. Ale byla jsem do toho hozená a tedka makej, musíš! Takže člověka to hodně naučilo.

Využívala jste při výuce nějaké moderní technologie?

Samozřejmě. Pustila jsem si program Teams, kde je možné nastavit automatické titulky. Při výuce jsem si je četla, protože kolikrát jsme měli celý den jen teorii, i 6 hodin v kuse s pauzou na oběd! Španělé mají jiný přízvuk, takže tam jsem to používala nejvíc. Ale pokud přijeli lektori z Česka, tak mi to nevadilo. Kolikrát jsem „padala na hubu“ a v hlavě mi šrotovala anglická slovíčka. Jasně, že to nebylo stoprocentní porozumění. Byla jsem schopná chytit, dejme tomu, 80 % věty. Hodně jsem si domýšlela, hodně se ptala.

Využívala jste služby nějakého centra podpory studentů se specifickými potřebami?

Už při přijímacím řízení jsem oslovila centrum podpory na naší univerzitě v Olomouci. Spojila jsem se s Lucí Ješinou, která má na starost zahraniční studenty, co přijíždějí do Česka. Řešily jsme s ní i s kamarádkou na ortopedickém vozíčku, jak to bude probíhat, protože kamarádka měla na pobytu asistentku celé 3 měsíce. Já ji moc nevyužila, jen občas jako tlumočnicka do angličtiny, ale byla tam jako stálá opora, což nám hodně pomohlo. Měly jsme ji na apartmánu a docházela do výuky. Celkem jsme měly 3 asistentky, které se postupně vystřídalý. Já využívala na začátku i službu zápisu, ale pak jsem naplno přešla na Teams.

Doplácela jste na studijní pobyt, nebo jste ho měla plně hrazený?

Doplácela jsem. Od univerzity jsem dostala v rámci Erasmu asi 2 800 eur, tedy asi 50 000 Kč, na celé 3 měsíce a zahrnovalo to letenku, ubytování, stravu a tamní dopravu, takže to všechno nepokrylo. Musela jsem tedy využít svých zdrojů a doplácela ještě jednou tolik. Pokud

by člověk nějak spořil, možná by se do těch 50 000 vešel, ale já byla v Laponsku, Helsinkách, Tallinu, jela jsem trajektem, takže to byly velké výjezdy. Kamarádce to hradili úplně, měla speciální grant. Záleží to na průkazu ZTP/P. Pokud člověk má jen ZTP jako já, a ne ZTP/P, nárok na grant nemá. Kdybych chtěla, aby jela se mnou na stáž asistentka a tlumočila mi z angličtiny do českého jazyka, musela bych si to hradit ze svého. Takže když nám tady v 18 letech seberou ZTP/P, je to fakt problém. Pak málokdo se sluchovým postižením chce vycestovat do zahraničí za studiem.

Se spolužačkou a asistentkou ve Finsku

Co byste poradila studentům se sluchovým postižením, kteří chtějí také získat zahraniční zkušenost, ale nevědí, jak na to?

Určitě bych oslovila centrum podpory na univerzitách, kde vše mohou probrat. Případně mohou zajít za koordinátory zahraničního oddělení, kteří jim nabídnou destinaci, kde by studium či stáž mohla probíhat. A co se týče jazyka, na našich univerzitách nabízejí i různé stáže, kde stačí, aby člověk uměl nohama rukama. Samozřejmě, záleží to obor od oboru. Ve sportu je to jednodušší, protože pokud se bavíme o atletice, víme, že se tam běhá, skáče apod. Třeba medicína, to je asi opravdu těžké... Než jsem na Erasmus vyjžděla, snažila jsem se hodně poslouchat v angličtině filmy s titulky. Takže rada zní – jít všemu naproti už před výjezdem a nebát se! Vždycky se dá vykoupat, když to nevyjde. Je možnost se vrátit. A studenti se sluchovým postižením nemusí využít jen klasický Erasmus. Existují univerzity, které nabízejí i programy ve znakovém jazyce. V Americe je třeba Tichá univerzita (*Gallaudet univerzity – pozn. redakce*). A pokud má člověk nutkání to zkusit, tak jen do toho!

Na sociálních sítích jsem se dočetla, že nabízíte sportovní koučink. Co to přesně je?

Od minulého roku dělám osobního trenéra ve fitku a nabízím klientům měsíční spolupráce, kde společně dosahujeme jejich cílů, ať je to hubnutí nebo formování postavy. Dělám i masáže pod RR fyzioterapií v Šumperku. Měla jsem možnost udělat si dva kurzy: v rámci školy masérský kurz, na jehož základě jsem si mohla založit živnost, a kurz kondičního trenéra pod organizací Fitness Institut. Tyto dva certifikáty mi umožňují nabízet zmíněné služby, takže dělám tak trochu na sebe. Teprve se mi to rozjíždí, i když na masáže už mám hodně klientů. Dále v pondělí trénuji hodinku skupinku 5 až 7letých atletů a ve čtvrtek mám na starost skupinku akrobatických lyžařů, kterým dělám kondiční přípravu.

Nemíváte někdy problémy s komunikací? Třeba s dětmi při tréninku to musí být náročné, ne?

U malých dětí mám opravdu problém. Jsou strašně hyperaktivní, a když na vás mluví a kmitají hlavičkami, tak opravdu kolikrát nevím (*smích*). Někdy je to úsměvné. Párkrát se mě některé z dětí ptalo, co to mám v uších, ale žádné to nebere vážně. U starších je to v pohodě, to už jsou pubertáci. Jsme schopní se domluvit, ale jakmile jich začne mluvit více najednou, jsem ztracená. No a u masáží je problém, když si člověk lehne na lůžko a sklopí hlavu na lehátko – to je pro mě vymalováno (*smích*). Pak vůbec nerozumím, ale zas na druhou stranu si říkám, že je to dobře. Lidi si přece na masáž přišli odpočinout, odreagovat se, a ne se vykecávat. Takže jo, komunikační bariéry tu trochu jsou, ale já všem klientům řekla, že špatně slyším. Jsou s tím v pohodě a mávají nad tím rukou.

A vy koukám taky...

Já bych řekla, že je to trochu i mou povahou, tolik to nerozebírám a neřeším. Ale ve škole bariéry opravdu byly, hlavně v období roušek a covidu. To bylo asi nejtěžší, jak začaly moderní technologie. Všechny přednášky byly online. Jeden učitel si třeba kameru postavil do rohu a mluvil od stolu, který byl pět metrů vzdálený. Takže jsem mu neviděla na pusku. Říkala jsem mu, že když je tak daleko, nerozumím. A on, že to nechápe, prý má dobrou kvalitu.

Sport vás provází již od dětství, jste úspěšná atletka. Jakých sportovních úspěchů si vážíte nejvíce?

Řeknu to takhle: Pro mě není tak důležitý výkon či umístění, ale výhodou bylo, když jsem se konečně mohla účastnit závodů s lidmi, kteří měli stejný typ postižení a mohli jsme se porovnávat. Nikdo tam neměl výhodu. To bylo pro mě největším pohlazením na duši. A čeho si vážíte? Nejvíce asi účasti na mezinárodních akcích jako

Stříbrná medaile ze 100 m překážek (Mistrovství Evropy neslyšících juniorů 2018)

mistrovství Evropy neslyšících juniorů v Sofii v roce 2018. To byla moje první velká akce. Pak jsem soutěžila i na mistrovství Evropy dospělých v Německu a na mistrovství světa v Polsku. Ale abych nemluvila jenom o neslyšících, ještě v rámci gymnázia jsem se dostala na mistrovství světa středních škol ve Francii. Tam jsem úplně poprvé proklouzla do „velkého“ sportu.

Představuje pro vás ztráta sluchu při sportu nějakou komplikaci? Třeba sluchadla apod.

Ne, ale je pravda, že když chodím běhat, občas mi vadí vítr. Když sportuji, mám sluchadlo pokaždé na sobě,

takže mě to nijak nelimituje, ale třeba můj přítel s kochleárním implantátem si ho na běhání sundává. Člověku to skáče. Já s tím nemám problém, jen při startu výstřelem z pistole si беру druhou nebo třetí dráhu, abych slyšela startéra. Ale ani to, že jsem blízko, kolikrát nepomůže. Na toto téma jsem dokonce dělala i bakalářskou práci. Člověk bohužel sluchový handicap nevyškrtne.

V jakých disciplínách soutěžíte a co pro vás znamená sport?

Běhám 100 a 400 metrů překážek. Nějak to přirozeně vyplynulo... Asi jsem odjakživa schopná překonávat překážky (*smích*). Takže to jsou pro mě hlavní disciplíny, ale běhala jsem doplňkově i 100 a 200 metrů. Sport pro mě představuje něco, co odsouvá handicap na úplně jinou kolej a upozaduje je. Jako by nebyly, jako by bariéry neexistovaly. Jako dítě jsem při sportu nevnímala rozdíly, že bych byla nějaká jiná než ostatní. Člověk ukazuje to, co umí, a ne to, co mu chybí. Sport mi hodně dává i v psychologických věcech – jsem trpělivá, schopná překonávat překážky a jít si za svým.

Mají podle vás rodiče přihlašovat děti se sluchovým postižením do sportovních kroužků pro neslyšící a nedoslýchavé, nebo volit cestu běžných oddílů?

Podle mě je nejlepší dát děti tam, kde je to pro ně nejbližší. Budou v nejpřirozenějším prostředí. Jestli se prosadí, nebo ne, to už je otázka druhá. Ale vždy je možnost jít někam jinam, dál. Děti někde vyrůstají, ve své komunitě, ve svém městečku. A kolikrát v nízkém věku nevnímají rozdíly, že tenhle má o jeden prst méně a tahle že špatně slyší. Berou se úplně přirozeně. A ať vyzkouší všechno! Sluchový handicap je neomezuje tolik jako děti na ortopedickém vozíku.

Připravila Lucie Křestánová,
šéfredaktorka magazínu Dětský sluch
Fotografie archiv Kateřiny Korgerové

PŘES PŘEKÁŽKY NA VODĚ I NA SUCHU

KATEŘINA PJAJČÍKOVÁ JE RODAČKA Z OSTROŽSKÉ NOVÉ VSI. JE VÍTEŽKOU ANKETY SPORTOVEC ROKU UHERSKÉ HRADISTĚ 2014. POCHÁZÍ ZE SPORTOVNÍ A TANEČNÍ RODINY. TATÍNEK JE PŘEDSEDOU SPORTOVNÍHO SPOLKU, TRENÉR A PEDAGOG. MAMINKA SE VĚNUJE FOLKLORU. MÁ MLADŠÍHO BRATRA, KTERÝ STEJNĚ JAKO KATKA PO SPORTOVNÍ KARIÉRE NA KAJAKU ÚSPĚŠNĚ ZÁVODÍ NA DRAČÍCH LODÍCH. NENÍ PROTO DIVU, ŽE V NAŠEM ROZHOVORU SE ŽIVOTNÍ ZKUŠENOSTI PLYNOUCÍ Z VADY SLUCHU INTENZIVNĚ PROLÍNAJÍ SE SPORTOVNÍMI. KATKA ŘÍKÁ, ŽE SPORT JI ZOCELIL, NAUČIL ODHODLÁNÍ A VYTRVALOSTI.

Katko, máte za sebou výrazné úspěchy v rychlostní kanoistice. Co vás vedlo k ukončení sportovní kariéry?

S kanoistikou jsem skončila těsně před svojí maturitou především ze zdravotních důvodů. Trpěla jsem na opakované záněty šlach na rukách a lékaři s fyzioterapeuty doporučovali klid, což samozřejmě nepřicházelo v úvahu. Jakmile jsem se dostala do maturitního ročníku, rozhodla jsem se s kanoistikou skončit a věnovat se školním povinnostem. Navíc jsem si chtěla dohnat pubertácká léta a začít navštěvovat do té doby zapovězené diskotéky. Ale zjistila jsem, že mě to vůbec nebaví (*smích*).

Co vám sport přinesl do života?

Umožnil mi vycestovat do krásných míst, kde se konaly závody. Mám větší vůli a výdrž. Naučila jsem se spoléhat sama na sebe bez pomoci druhých. Určitě to mělo obrovský vliv na překonávání sebe sama, což se mi teď hodí v pracovním životě a celkově v intaktní společnosti.

Jste od dětství uživatelkou kochleárního implantátu. Vybavíte si vzpomínku související s rehabilitací sluchu po implantaci?

Jediné, co si z dětství pamatuji je, jak jsem nesnášela nosit procesor v podobě závěsné krabičky. V předškolním věku jsem ji nosila na hrudníku, později už na opasku, ale neustále mi překážela, převážně při sportu, takže teď jsem vděčná za malý závěsný procesor umístěný za uchem.

Jaký je v současnosti váš profit z implantace?

Relativně dobře rozumím řeči. Hodně si vypomáhám odezíráním, ale s blízkými lidmi zvládám komunikovat i bez toho. Ráda poslouchám hudbu. Textům sice nerozumím, ale vnímám rytmus. Nejpříjemnější je pro mě zvuk klavíru, který mě velmi uklidňuje. V hlučném prostředí se málokdy orientuji, spíš vůbec. Je docela vtipné, že teď pracuji ve školství, kde je velký hluk. Sama nevím, jak to vůbec zvládám (*smích*). Obecně mám pocit, že v dospělém věku je pro mě poslech s implantátem náročnější. Vysvětluji si

Katka s kamarádkou šéfuje ženskou dračí loď

to tím, že při studiu jsem potkávala stále stejné lidi, kteří po nějaké době chápali mé komunikační potřeby. Teď v pracovním životě je to velmi náročné, lidé se neustále mění, nejsou seznámeni s mým handicapem a dlouho trvá, než zjistí, jak se mnou komunikovat. Bohužel jsem zatím málokdy narazila na empatického člověka.

Chodila jste na běžnou základní školu. Kdo seznamoval spolužáky s vaší vadou sluchu? Jak jste zvládala druhý stupeň, kde už jsou na žáky kladeny vyšší nároky?

Na celém prvním stupni jsem měla třídního učitele Karla Zerzáňa, který měl vystudovanou speciální pedagogiku a nyní působí jako ředitel na škole pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami v Uherském Hradišti. Jemu vděčím za mnohé. Prosadil si menší počet žáků ve třídě, snažil se podporovat přátelské vztahy mezi dětmi, já k němu jednou týdně docházela na logopedická cvičení. Bylo to fajn. Na druhém stupni se spojily dvě třídy a nás bylo najednou třicet. Hrůza! Bojovala jsem jak sama se sebou, tak i s kolektivem. Seděla jsem ve druhé lavici uprostřed, a jelikož jsem levostranně implantovaná, po levici jsem měla spolužačku, která mi případně opakovala řečené. Časté byly posměšky, hodně spolužáků mi z mého pohledu „blbě“ koukalo za ucho, ale neřekli nic, nezeptali se. To mě bolelo. Měla jsem pár kamarádek, ale stejně jsem se v kolektivu cítila ostrčená. I když se mi to neříká lehce, došlo to až k tomu, že jsem trpěla depresemi, ubližovala si fyzicky a měla docela temné myšlenky. Bylo to hodně náročné období.

Pracoval s vámi ve škole školní psycholog?

Nevyhledala jsem jej. Tehdy bylo tabu řešit psychické problémy. Jsem ráda, že nyní se o tom více mluví a děti mají kam se obrátit.

Jak toto náročné období vnímali rodiče?

S tatínkem máme složitější vztah právě skrze to, že mě trénoval a jsme povahově velmi podobní – uzavření, nedáváme najevo emoce. Stále si k sobě hledáme cestu. Maminka je úžasná, ale sama nevěděla, co se mnou.

Pomohl vám nástup na gymnázium?

Bohužel ne. Neměla jsem štěstí na kolektiv. Úzkosti a deprese pokračovaly, do toho jsem bojovala s angličtinou. Časem se to zlepšilo, dokonce jsem z angličtiny maturovala a utekly mi jen dva body na výbornou známku. Ale v druhém ročníku jsem asi půl roku uvažovala nad přestupem na Gymnázium pro sluchově postižené v Praze – Ječné. Nakonec jsem se rozhodla s ohledem na sport zůstat.

Profesionálnímu sportu jste obětovala mnohé, nechybí vám to?

Chybí ve smyslu kolektivu a jako forma sebepřekonávání. Ale užívám si pocit, že nemusím na trénink. Když si vzpomenu na ten každodenní drill, nechápu, jak jsem to dávala (*smích*). Skloubit tréninky s dojížděním do školy s odpoledním vyučováním znamenalo, že jsem se domů dostávala třeba až kolem 8. hodiny večer úplně vyřízená, bez myšlenek na učení. Takže jsem neměla ani nějak výborné známky, ale maturitu jsem zvládla a dostala se i na vysokou školu.

Jak tak poslouchám, chuť nevzdávat se a bojovat se nesla celým vašim dětstvím a dospíváním...

To ano. Později mě bojechtivost trochu opustila. Chtěla jsem totiž původně studovat fyzioterapii, ale odmítli mě z důvodu implantace. Teď zpětně lituji, že jsem více nezabývala. Nakonec jsem šla na Aplikovanou tělesnou výchovu do Olomouce, kde je tělesná výchova a speciální pedagogika zaměřená převážně na sporty. Tam už jsem se cítila ve své kůži. V osnovách bylo hodně všeobecných sportů, dále praxe s dětmi/lidmi se zdravotním postižením, a to mě velmi bavilo. Některé zkoušky mi sice dávaly zabrat, stejně jako bakalářská práce, ale nakonec se mi podařilo úspěšně složit závěrečné zkoušky a obhájit bakalářský titul. Nyní uvažuji, že bych si dodělala dálkově magistra,

Katka s rodiči a bratrem

ale stále ještě nevím, jaký obor si vybrat. Asi se více přikláním ke speciální pedagogice.

Využívala jste při studiu podporu pro studenty se specifickými potřebami?

Ano, přepis mluvené řeči. Ale moc mi to nevyhovovalo. Štvalo mě, že i když jsem trávila čas na přednášce, většinou jsem jen koukala do „blba“, přečkala přednášku a musela si to znovu projít doma. Stálo mě to více než dvojnásobné úsilí ve srovnání se slyšícími spolužáky.

Aktuálně působíte jako asistentka pedagoga na běžné základní škole. Co vnímáte na této profesi jako nejvíce náročné z pohledu uživatele kochleárního implantátu?

Určitě hluk. Ten je zejména o přestávkách enormní a způsobuje, že nikomu nerozumím. Musím být neustále ve střehu, jak

jsem omezená v orientaci v prostoru, a celkově porozumění v hluku. I při zkráceném úvazku se pak domů vracím unavená jak po dvanáctihodinové směně. Pokud mám navíc suplování nebo záskok za kolegyně v družině, je to teprve „záhul“. Zvedám například mobil rodičům, kteří si vyzvedávají děti. Na telefonování potřebuji naprostý klid, což v družině není možné. Podařilo se nám s kolegyní naučit děti, že jakmile zazvoní telefon, přestanou si hrát, řádit a je naprosté ticho. Funguje to, ale musím jim to každý den připomínat.

Katka se kanoistice věnuje od dětství

Asistujete konkrétnímu žákovi? Tam problém s komunikací není?

Asistovala jsem klučinovi v 7. třídě, kdy se jednalo spíše o výchovné problémy včetně problémů s kolektivem. Žák měl ADHD, ale byl velmi nadaný, hlavně si velmi rád povídal. To mi dělalo problém, protože strašně rychle mluvil, a ještě o technických věcech, kterým vůbec nerozumím. Po měsíci působení jsem ohlásila řediteli, že si budu hledat práci jinde, protože mám problém s hlukem a obtížně rozumím svému žákovi. Ředitel mi řekl, že je výhoda, že neslyším, že alespoň se žák naučí mluvit srozumitelně, protože všichni učitelé mají problém mu porozumět. Po dalších měsících se však nic nezlepšilo a jelikož jsem dostala nabídku dělat asistentku prvňáčkovi na základce v místě bydliště, přestoupila jsem tam. Chlapec má také ADHD a zatím se spolu seznamujeme.

Bylo obtížné najít pracovní uplatnění?

Bylo. Reagovala jsem na inzeráty na asistenta pedagoga. U pohovoru byli ze mě nadšeni, ale jakmile jsem jim řekla o svém sluchovém postižení, dostávalo se mi názoru, že to pro mě není vhodné. Dotklo se mě to, ale teď už chápu, fakt je to náročné.

Se slyšícím přítelem jste se poznali díky sportu, nyní spolu žijete. Vnímáte v partnerském vztahu nějaká omezení, která sluchové postižení přináší?

Nemá to se mnou jednoduché (*smích*). Seznámili jsme se na dračích lodích a jezdíme spolu doteď. Od začátku věděl o mé vadě sluchu a má větší pochopení. Tedy až na pár situací, které si však žádný slyšící člověk nedokáže představit. Například, že se na nějaké akci nebavím, protože mám problém porozumět a akorát mě to vyčerpává. Když jsme spolu ještě nebydleli, bylo vše v pořádku. Jakmile jsme se k sobě

Dračí lodě 2022 – na stupních vítězů (Katka druhá zprava nahoře)

nastěhovali, teprve mu začalo docházet, v čem specifika sluchového postižení jsou. Nemůže na mě mluvit z jiné místnosti nebo za mými zády. Po ránu někdy potřebuji být v klidu, tedy bez kochlíku. Kolikrát ho to naštve, protože se zrovna se mnou chce na něčem domluvit. Dělán si

srandu, že až budeme mít děti, já budu večer klidně spát a partner se postará o děti. Už je s tím smířený. Dokonce jsme si nechali udělat genetické testy. Zničilo mě, když vyšlo, že jsem přenašečka hluchoty. Mám dva různé geny hluchoty a oba jsou poloviční. Naštěstí partner nemá žádný z těch genů, tak snad to bude vše v pořádku.

Jaké jsou kromě dětí vaše další plány do budoucna?

Jak se říká: nesni o budoucnosti, ale žij přítomností (*úsměv*). Nicméně sportu se asi úplně nezbavím. V plánu mám pár závodů dračích lodí, v září nás čeká mistrovství světa v italské Ravenně. Stále hledám, která profese by pro mě byla nejvýhodnější vzhledem k vadě sluchu. Nyní poslední dobou dost často přemýšlím, že bych zkusila napsat nějakou příručku o životě s kochleárním implantátem pro asistenty ve školách. Protože tohle téma je pro intaktní společnost stále cizí.

Kateřina se svým přítelem

JSME NA KATKU HRDÍ!

JAK VIDÍ CESTU SVÉ DCERY KATEŘINY ZA STUDIJNÍMI A SPORTOVNÍMI ÚSPĚCHY JEJÍ OTEC VÍT PJAJČÍK

Pane Pjajčíku, kdy byla Katce diagnostikována vada sluchu?

V prosinci roku 1998, kdy byly Katce dva roky. Byl to pro nás šok! V rodině, ba dokonce ani v blízkém okolí jsme totiž žádnou takovou zkušenost dosud neměli.

Kde jste v období, které následovalo po zjištění sluchového postižení, hledali a nacházeli podporu?

Obornou podporu jsme bohužel moc nenacházeli. Dnešní doba je úplně jiná, plná informací a možností, technologický pokrok neuvěřitelný. Nám se nakonec podařilo zkontaktovat s Ing. Anežkou Červenákovou, zakladatelkou spolku Ephata. Pak události nabraly spád: Mrázovka, Motol, operace u MUDr. Zdeňka Kabelky, kochleární implantace a následná péče u Jitky Holmanové ve spolupráci s Ing. Okluským. Katka dostala jednostranně implantát ve třech letech.

Jak jste měli s Katkou nastavenou komunikaci?

Volili jsme ponejvíce mluvenou řeč s výraznou artikulací. Stejně jsme přistupovali i k mladšímu synovi, který má také sluchové postižení, kompenzované sluchadly. Neměli jsme informace ohledně používání znakového jazyka, ale naštěstí se u Katky ukázal výrazný profit z implantace.

Katku jste vedli ke sportu. Vodní sporty však u uživatelů kochleárního implantátu nebývají zrovna obvyklou volbou. Neprovázely vás obavy, jak bude Katka slyšet na vodě, jak se bude orientovat? Shodli jste se na výběru hned, nebo bylo rozhodování těžké?

Od roku 1992 působím v místě bydliště jako trenér kanoistiky. Takže co se týče výběru sportu, tam ani jiná cesta nebyla (*úsměv*). Katka se sice zpočátku seznamovala s moderní gymnastikou či aerobikem, ale nakonec zvolila rychlostní kanoistiku. Ta poskytuje dětem výrazný

všestranný sportovní základ – cvičení v tělocvičně, běhání, sportovní hry, cyklistika, lyžování s preferencí běžek, plavání. Právě to, že Katka na vodě neslyšela, bylo občas výhodou, poněvadž se mohla na pádlování pořádně koncentrovat. Na druhou stranu určitý handicap měla na startu, ale přesto se dokázala prosazovat! Nicméně období, kdy na vodě nepoužívala procesor implantátu a nemohla se zapojovat do „dění“ s kamarády na vodě, bylo kruté. Nejednou to špelo k ukončení kariéry...

Co bylo pro vás nejnáročnější? Jak to vnímáte s odstupem času?

Podle mě asi začátky, kdy byla těžká sluchová vada Katce diagnostikována a o implantaci jsme neměli ani ponětí. Pak to byl snad ještě závěr bakalářského studia, kdy se zdálo, že Katka školu nedokončí. Ale zvládla to a osamostatnila se. Jsme na ni hrdí! Stejně tak jsou pro mě příjemné vzpomínky, kdy soupeřila na kajaku s děvčaty, která se nakonec objevila na stupních vítězů během olympijských her.

Rodiče s Kateřinou na promoci

Rozhovory připravila
Bc. Romana Procházková, DiS.,
vedoucí Sociálně aktivizačních služeb
pro rodiny s dětmi CDS Tamtam v Pardubicích
Fotografie archiv Kateřiny Pjajčkové

DEJTE SLUCHADLO NA DVOJKU

HANA, KATEŘINA A GABRIELA JSOU MATKAMI DNES JIŽ DOSPĚLÝCH DĚTÍ, KTERÉ SE NARODILY S TĚŽKOU ZTRÁTOU SLUCHU. JAK SE U NICH DOMA ROZBÍHALA KOMUNIKACE? MĚLY NA DOSAH POTŘEBNOU ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČI? NABÍZEL JI VŮBEC NĚKDO V DOBĚ, KDY JI JEJICH RODINA A DĚTI POTŘEBOVALY? NEJEN O TOM VYPRÁVÍ NÁSLEDUJÍCÍ TROJICE PŘÍBĚHŮ.

ZNAKOVÁNÍ ZAKÁZÁNO

Hana Kudličková je matkou dvou dospělých dcer. Mladší Veronika (36) má od narození těžkou ztrátu sluchu, na kterou se přišlo, když jí byl rok. V tehdejší Československé socialistické republice právě probíhala sametová revoluce, ale na revoluční změny ve vzdělávání a péči o děti se ztrátou sluchu si jejich rodiče museli ještě dlouho počkat. Ve školách bylo zakázáno používat znakový jazyk, systém rané péče nebyl ani v plenkách a mezi odbornou veřejností dosud přetrvával názor, že když bude neslyšící dítě znakovat, nenaučí se mluvit.

Haně bylo divné, že její dcera ani v roce věku vůbec nemluví, navštívila proto praktickou lékařku a ta ji s dcerou poslala na ušní. Odtamtud putovali rovnou na foniatrii, kde se potvrdilo, že holčička opravdu neslyší. „Veronika dostala krabičková sluchadla a nám řekli: Dejte je na dvojku. A to bylo víceméně všechno. Žádné informace o tom, co to znamená, když má člověk sluchovou vadu. Já si tedy představovala, že dostane sluchadla, bude slyšet a už nebude co řešit. Až o několik let později jsem se setkala s rodiči z Prahy, kteří informace dostali. A bylo mi to líto, protože mezitím uteklo spoustu času...“, vzpomíná Hana, která tehdy bydlela u Vyškova. Sehnala si alespoň v té době jediný dostupný slovník znakového jazyka v knižní podobě. Jak ale podotýká, slovník podléhal duchu doby – obsahoval výrazy jako „komunista“, zato však postrádal slova „princezna“ nebo „drak“, která by rodič malého dítěte využil více.

Hana s dcerou a bývalým manželem jezdila jednou až dvakrát měsíčně do Brna za psychologkou a logopedkou. Když byly Veronice 3 roky, nastoupila do mateřské školy v Kyjově. Hana se přestěhovala do Vracova, aby bylo dojíždění snazší. Ředitel sliboval, že se u nich všechny neslyšící děti naučí mluvit. Až časem Hana pochopila, že to tak jednoduché nebude: „Ve školce tehdy panoval zákaz používání znakového jazyka. Dcera má ale praktickou bluchotu, slyší opravdu jen minimálně, takže to pro ni bylo velmi těžké.“

V Kyjově Veronika nastoupila později také do speciální základní školy pro sluchově postižené. „Tehdy byly školy rozdělené podle stupně sluchové vady a tato škola byla původně pro nedoslýchavé, takže tam nebyla tradice

Veronika s rodinou na výletě

používání znaků. Když byl schválen zákon o znakové řeči, požadovala jsem od tehdejšího ředitele, aby povolil používání znakového jazyka a odvolávala jsem se na zákon. Měli jsme konflikt, protože pan ředitel v podstatě řekl, že jen „přes jeho mrtvolu“. Některé znaky používaly učitelky tajně,“ přibližuje tehdejší situaci Hana.

Celá rodina sháněla tužkové baterie

Z kyjovské základní školy Veronika později přestoupila do základní školy v Brně, kde už byl znakový jazyk povolen. „Když bylo Veronice šest let, zeptala jsem se lékařů, jestli už by nemohla mít sluchadla za uši, která začínala být dostupnější, a nakonec je dostala. Předchozí krabičková sluchadla byla na tužkové baterie, kterých byl tehdy nedostatek, takže si vzpomínám, jak celá rodina sháněla tužkové baterie,“ říká Hana s úsměvem.

Po základní škole se Veronika vyučila kuchařkou ve škole v Hradci Králové, kam chodilo hodně studentů se sluchovým postižením. Poté si ještě udělala nástavbu a maturitu. Nyní pracuje v chráněné dílně a žije s nedoslýchavým partnerem a dvěma slyšícími dětmi ve vesnici u Hradce Králové. S mužem i dětmi Jáchymem (8) a Alicí (4) komunikují převážně znakovým jazykem. Jáchym chodí do běžné školy a Alice navštěvuje školku v místě bydliště. Obě děti chodí na logopedii.

Veronika používá pro kompenzaci jedno sluchadlo, ale nemá z něj příliš velký přínos. „Když byla Veronika malá,

bylo nám řečeno, že implantace je možná jen v mladším věku. Jí už bylo tehdy 8 let...“, vysvětluje Hana, která s dcerou komunikuje s pomocí znaků.

V době, kdy Veronika ještě chodila na základní školu, maminku zaujal letáček na nástěnce, kde byla nabídka táborů pro děti se sluchovým postižením a jejich rodiny od sdružení SORDOS. Začaly tam pravidelně jezdit. „Děti měly možnost procvičovat různé věci v soutěžích bravou formou. Výhodou bylo, že na tábor jako vedoucí jezdili neslyšící a také tlumočníci, což byly většinou slyšící děti neslyšících rodičů.“

KDYBY NEBYLA RANÁ PÉČE, NEVĚDĚLA BYCH, JAK DO TOHO NASKOČIT

Rodina Kateřiny Bambasové žije v Podlesí u Příbrami. Když se Katce narodil Šimon, měla už v porodnici pocit, že špatně slyší. Dodnes to nedovede vysvětlit. Upozornila personál, ale nesetkala se s odezvou. Katce to ale stejně nedalo: „Byla jsem s tím poměrně otravná, takže když měl Šimon asi 3 měsíce, jela jsem s ním na foniatrii. Usnul v autosedačce, paní doktorka ho ani nevzbudila a řekla, že možná neslyší vysoké tóny a maminka že je hysterka. Pokusila se mě uklidnit, ale nebrala jsem to za bernou minci. Svěřila jsem se svému bratrovi, který měl nějaké kontakty ve Fakultní nemocnici Motol, a díky němu jsme se tam objednali. Šimonovi bylo necelých 6 měsíců, když jsme se poprvé setkali s panem doktorem, který nám během poměrně krátkého vyšetření svým osobitým způsobem oznámil: „No jo, blubej jak poleno.“

Tím začala rodinná anabáze. Katka nejprve zašla do knihkupectví a hledala knížky o dětech s postižením. „Bylo jich strašně málo. Nevěděla jsem, kam se obrátit. Až na konci knihy Jak se žije dětem s postižením jsem našla kontakt na Federaci rodičů a přátel sluchově postižených (starší název CDS Tamtam – pozn. redakce) a další organizace. Napsala jsem dopisy a rozeslala je na všechny adresy, co tam byly. Od té doby šlo všechno správným směrem.“ Šimon byl 177. dítě v České republice, které dostalo kochleární implantát, ale s operací v 17 měsících patřil tehdy k nejmladším. „Některé implantované děti jsem již předtím viděla, když jsme jezdili na setkání Spolku uživatelů kochleárních implantátů. K nim jsem se upínala, pozorovala je a doufala, že bychom jednou na tom mohli být stejně jako oni.“

Kateřina po kochleárním implantátu toužila od počátku, přesto se doma

Hana později také začala být aktivní ve Svazu neslyšících a nedoslýchavých a podílela se tam na organizaci pobytů pro sluchově postižené. Dcery po rozvodu vychovávala sama a od státu pobírala tehdejší příspěvek na péči o blízkou osobu. Poté, co Veronika nastoupila na druhý stupeň základní školy, pracovala Hana léta jako průvodčí u Českých drah. Nyní má možnost svoje zkušenosti s dětmi se sluchovým postižením využít i v zaměstnání – dostala nabídku pracovat jako asistentka pedagoga ve škole pro děti se sluchovým i jiným postižením v Ostravě. Nastoupila letos v lednu a je nadšená.

všichni členové rodiny učili znakový jazyk. „Šimon základy znakového jazyka má a naše slyšící dcera Julie také znakovala. Znakovému jazyku bych se nebránila, kdyby to jinak nešlo. Ale směřovali jsme ke kochleárnímu implantátu. Problém byl v Šimonově nízkém věku. Několikrát jsme konzultovali s již zesnulým docentem Kabelkou, zda je možné Šimona implantovat takto brzy. Já tehdy byla těhotná s Julií a myslím, že se nad námi pan docent smíloval a dal nám brzký termín. Všichni nás tehdy podporovali – na Mrázovce v implantačním centru, v Centru pro dětský sluch Tamtam poradkyně rané péče Iva Jungwirthová a Martina Pěčová, na všechny tyto lidi moc ráda vzpomínám.“

Operace, nastavení a rehabilitace proběhly standardně. Šimon vše zvládl dobře. „Jeden ze stěžejních okamžiků byl ten, když poprvé při nastavování uslyšel zvuk s pomocí pana inženýra Bauera a paní logopedky Voříškové,“ vybavuje si emotivní chvíle Katka.

Šimon postupně začal odkládat znakový jazyk, nahradila ho mluvená řeč. „Jak rychle jsme ke znakovému jazyku přišli, tak rychle jsme ho zas odbourali. Nejdřív jsem se trochu bála, protože Šimonova řeč byla dlouho jen samoblásková. Navštěvovali jsme i logopedku Petru Kopeckou, která nám také výrazně pomohla. Šimon je trochu po mně, mluví pořád a rychle. Jeho řeč je dodnes plná agramatismů, ale studuje vysokou školu, takže věřím, že se s tím nějak popere.“

Šimonovi je nyní 21 let a studuje 1. ročník Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Vybral si aprobaci zeměpis a tělocvik, protože sportu se věnuje odjakživa a zeměpis ho také baví.

Co v začátcích nejvíce pomohlo?

„Nejvíce mi tehdy pomohlo, že Šimon je Šimon. Je strašně pozitivní. My jsme se s ním nikdy moc nemazlili. Co jsme po něm chtěli, to jsme dost natvrdo vyžadovali. A dar byl i to, že jsme ho měli, když jsme byli velmi mladí. Mně bylo 22 let. Dnes bych asi byla daleko měkčí (smích). Pomohl mi i můj muž, který mě velmi podporoval. A kdyby

Rodina na Juliině maturitním plese

nebyla raná péče, vůbec bych nevěděla, jak do toho naskočit. Těšila jsem se na každou návštěvu poradkyně Ivy. Jednak Šimon ji měl rád, a také jsem pozorovala, jak s ním komunikuje a přirozeně jsem na to navázala... Tehdy jsem nevnímala její odbornost. Až zpětně si nyní uvědomuji, jakou práci odváděla. Já tehdy měla pocit, že za námi jezdí kamarádka, která si se mnou povídá, a tak trochu mě poštuchuje. Nabízí mi směr, možnosti, motivuje mě. Dodnes mám pocit, že to byl nejvýraznější krok. Ale i podpora naší rodiny byla skvělá – babičky, dědečkové. My si prostě nemáme na co stěžovat," shrnuje dlouhý výčet Kateřina.

Kateřina s manželem Tomášem hráli závodně volejbal. Když se jim narodily děti, vozili je s sebou po tělocvičnách. Veškerý volný čas trávili sportem, není tedy žádný div, že ke sportu tíhne i Šimon s Julií. Šimon hrál nejprve fotbal v Příbrami se slyšícími dětmi. Kluci z přípravky jsou dodnes jeho kamarádi. Potom přešel na volejbal. Asi v 5. třídě ho oslovil Jan Židek z oddílu Olympia Praha, který má stejně starého syna se sluchovým handicapem a vede neslyšící sportovce. Oba chlapci vytvořili

beachvolejbalovou dvojici. Dodnes spolu hrají plážový volejbal na nejvyšší úrovni, jaké u nás neslyšící sportovci dosahují. Zapojují se do soutěží pro volejbalisty s postižením sluchu i do běžných soutěží, absolvovali deaflympiádu v Brazílii a mistrovství světa neslyšících.

Šimon nyní bydlí na koleji – hned vedle Julie, která studuje na stejné univerzitě obor zdravotnický záchranář. Kateřina žertuje, že kdyby něco, bude Julie pro Šimona ta nejlepší pečovatelka, ale hned dodává, že Šimon žádnou nepotřebuje. „On se svou vstřícnou povahou spoustu věcí bere tak, že jsou v pohodě. Zrovna teď jsem od něj četla práci z pedagogiky, kde psal, jak válčil s učiteli na gymnáziu. A já to třeba vůbec nevěděla.“

Šimon nyní hraje 2. a Julie 1. ligu ve volejbale a jejich partneři jsou také volejbalisté. Když se tedy o vánočních prázdninách sourozenci ocitli opět doma, našli si čas na to, aby si s rodiči i partnery zahráli. Katka toto utkání vtipně komentuje: „Bylo to super! S manželem jsme si říkali, že největší výhoda toho, když máte děti coby mladí rodiče, je, že si s nimi jednou můžete pořádně zasportovat!“

KDYŽ JE RODIČ POZITIVNÍ, BUDE PROBLÉM LÉPE ZVLÁDAT

Gabriele Jurčové se před 22 lety narodila dcera Katka a o tři roky později syn Lukáš. Obě děti mají ztrátu sluchu – Katka velmi těžkou, Lukáš je na tom se sluchem o něco lépe. Do té doby nikdo v rodině nedoslýchavost ani hluchotu neměl. Když bylo Kačce asi půl roku, maminka si všimla, že je dcera hlučná, ale když usne, nic ji neprobudí. Ve věku kolem 1,5 roku už měla podezření, že něco není v pořádku, protože nepřicházela řeč. Svěřila se tedy dětské lékařce, která je poslala na ORL. Audiometrii Kateřině nikdo neudělal, zato mamince řekli, že si má pořídit druhé dítě, aby dceru tolik nepozorovala. Až kolem 2. roku věku se dostaly na foniatrii. Pan doktor bouchl do stolu, a když Kačka neměla žádnou úlekovou reakci, vyrazily do brněnského AUDIO-Fon Centra na vyšetření BERA. Tam se zjistilo, že Kateřina má praktickou hluchotu a ve věku 2 a čtvrt roku dostala sluchadla. „Bylo to zdoluhavé. Mám vystudovanou speciální pedagogiku, tyflopédii a psychopédii. Surdo se mě nedotýkalo a také v pozici maminky člověk vždy hledá lepší variantu. Nechce si připustit, že by byl problém,“ přiznává s odstupem let Gábina.

Když byla podruhé těhotná s Lukášem, poslali ji na odběr plodové vody, ale ona odmítla. Věděla, že by výsledek testu její rozhodnutí přivést na svět druhé dítě neovlivnil. Navíc Kačka prospívala a rozvoj řeči i její další vývoj bral dobrý směr. „Říkala jsem si, že tu zkušenost mám a že to poznáme. Ale s Lukášem to bylo jiné. Kolem roku měl zásobu asi 60 slov a vše se zdálo v pořádku. Ale později

Gábina s dětmi

nepřicházel žádný pokrok, a nakonec byla u Lukáše zjištěna vada sluchu způsobená stejnou příčinou jako u Kačky, mutací connexinu 26.“

Rodina bydlela v Šumperku a maminka s Kateřinou jezdila jednou týdně do speciálně pedagogického centra v Olomouci, kde se u surdopedky Ivy Doležalové učila znakový jazyk. „Měla jsem zájem o to, aby mezi námi byla komunikace. Snažili jsme se jakkoli rozšířit Katce slovní zásobu, ať už znaky nebo řečí. Ale ona celkem rychle začala reagovat. Otáčela se za zvukem, rozlišila, odkud přichází a říkala první slova – takže jsme od znakového jazyka postupně upouštěli. U Lukáše jsme znakovku nepoužívali vůbec. On už nějakou slovní zásobu měl a se sluchadly se mu začala rychle rozšiřovat. Já jsem se v rámci celoživotního vzdělávání přiblížila do Olomouce na 3leté studium surdopedie se znakovým jazykem,“ popisuje Gabriela, která pracuje jako učitelka na běžné základní škole.

Hledání mateřské školy pro Kačku byl trochu problém. Maminka nejprve zkusila dcerku zařadit do zařízení s menším počtem dětí v jedné z okolních obcí poblíž Šumperka. Ale byla tam neochota. „Paní ředitelka neměla chuť se problematikou zabývat,“ shrnuje Gábina. Nakonec našla vhodnou školku přímo v Šumperku. „Byla tam výborná ředitelka i učitelky v oddělení. Měli jsme ty nejlepší podmínky a později tam nastoupil i Lukáš. Už měl prošlapanou cestičku.“

Podpora rodiny a sdílení

„Měla jsem podporu ze všech stran,“ líčí Gabriela, „od dnes již bývalého manžela, od celé rodiny, která se skládala na první sluchadla, i ve školce a ve speciálně pedagogickém centru měli pochopení. Podařilo se mi také kontaktovat maminku s bolčičkou se stejným postižením, se kterou kamarádím dodnes. Bylo to důležité, potkat někoho, kdo je na stejné lodi. Potřebovala jsem i jiné informace než ty, co jsem znala ze školy. V roli rodiče je to jiné. Podpora od kamarádky byla dobrá i v tom, že se člověk nestyděl zeptat na to, co mu připadalo jako bloupost. Pokračovala jsem v tom potom i sama, protože v okolí Šumperka se objevovali další rodiče se stejným problémem, kterým jsem si já už prošla,“ vzpomíná Gábina, která dodnes bývá i s Kateřinou hostem na pobytech rodin s dětmi ve Valašském Meziříčí a sdílí s nimi svoje zkušenosti.

Akce organizuje Speciálně pedagogické centrum ve Frýdku-Místku v čele s logopedkou Lenkou Hricovou. „Vždy říkám rodičům, aby byli optimisté a neutápěli se v negativních myšlenkách do budoucna. Já jsem také po vyšetření BERA myslela na to, že mi Kačka snad nikdy neřekne mámo. Ale je zbytečné se zabývat tím, co bude za 15 let. Je třeba řešit problém, co je teď. Když je rodič pozitivní, vždycky bude problém lépe zvládat.“

Kačka byla původně kandidátem na kochleární implantát, ale z implantace sešlo, protože se rychle rozvíjela i se sluchadly. Vychodila bez problémů běžnou základní školu a gymnázium. Ani asistentku nepotřebovala a od 2. stupně zvládla i třídu s větším počtem žáků. „Měla výbornou učitelku a skvělou péči paní Tiché ze speciálně pedagogického centra. Ta se později starala i o Lukáše.“

Lukáš měl od začátku jiný vývoj než Kačka. Už v nultém ročníku školy bylo vidět, že řeč u něj nejde tak rychle. Do 1. třídy nastoupil do školy pro děti s poruchami učení a logopedickými vadami v Šumperku. Podle maminky to byl boj. Lukáš musel opakovat 1. třídu a psychologické vyšetření poté ukázalo, že jeho intelekt se pohybuje na hranici lehkého mentálního postižení. Základní školu nakonec úspěšně dokončil. Nyní studuje na speciálním učilišti v Mohelnici na oboru prodavačské

práce a studium ho moc baví. Jeden den se věnuje teorii ve škole a zbytek týdne praxi. Pracuje ve skladu a má přehled v obchodě. „Když se ho zákazníci zeptají, umí poradit. Myslím si, že ho tam mají rádi a chválí ho. Lukáš je pracovitý – i když doma se té práci kolikrát rád vybne,“ dodává s úsměvem maminka.

Podle ní je pro Lukáše velkým „tahounem“ jeho sestra. Mají moc pěkný vztah a jsou spolu rádi. Od začátku se napojili přes fotbal a další sporty, ke kterým měli vztah jak

rodiče, tak prarodiče. Kateřina zkusila na začátku gymnastiku, ale trenérka se jí nedokázala komunikačně přizpůsobit, takže později přešla na atletiku. Ta ji chytla a Lukáše zase fotbal, ke kterému ho „přitáhla“ dědeček. „Trvalo dlouho, než byl bez dědy ochoten jít do kolektivu. Zapojoval se, jen pokud děda trénoval ostatní. Vždycky to měl v kolektivu těžší než Kačka, ale teď už hraje za dospěláky a fotbal ho drží.“ Gábina se podruhé vdala a manžel žije nyní s ní a dětmi v Šumperku. „Nebylo to pro něj zpočátku lehké,“ připouští Gábina. „Musel opustit své pobodlí

a zvykat si na děti, které mají problém, co on neznal... Ale vycházejí dobře. Respektují se.“

Kačka je nyní ve 2. ročníku magisterského studia na Univerzitě Palackého v Olomouci a Lukáš ve 3. ročníku na učilišti. Gábina soudí, že u něj bude osamostatňování probíhat déle. „Potřebuje si protáhnout dětství, aby mohl dozrát. Fyzicky už na to má. Proto bych chtěla, aby si na učňáku dodělal ještě 2letý obor pekařské práce. Využívají je třeba v nákupních centrech, takže by to Lukášovi mohlo rozšířit záběr práce. Bude ji mít pestřejší.“

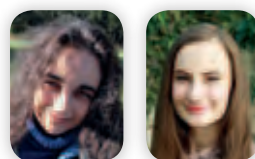
Před půl rokem měla Gabriela nehodu na kole a zranila si hlavu. Dva dny byla v umělém spánku a 4 dny na JIPce. „Zlomila jsem si skalní kost a mám pocit zaleblého ucha. Slyším dobře, ale mám tinnitus. Když učím, tak mě to limituje. Nyní tedy prožívám pár měsíců to, co moje děti stále. Ale všechno špatné je pro něco dobré. Když jsem byla 14 dní v nemocnici, musel tu být manžel s nimi sám – a sblížilo je to. Pochopil nyní více věcí z jejich života,“ uzavírá Gábina své vyprávění.

Pozn. redakce: Na str. 6 a 17 najdete rozhovory s Šimonem a Kateřinou.

Připravily Lucie Křestanová,
šéfredaktorka magazínu Dětský sluch
a Mgr. Lucie Brandtlová,
publicistka Informačního centra
rodičů a přátel sluchově postižených
Fotografie archiv Hany Kudličkové,
Kateřiny Bambasové
a Gabriely Jurčové

Kateřina s Lukášem – nerozlučná dvojka

PRÁCE S LIDMI MĚ BAVÍ

MICHAEL VESELÝ JE VYUČENÝ KUCHAR. PŘESTOŽE OD NAROZENÍ NESLYŠÍ A SLUCHADLA PRO NĚJ NEMAJÍ ŽÁDNÝ PŘÍNOS, PRACUJE VE SLYŠÍCÍM KOLEKTIVU. VEDLE TOHO MÁ VLASTNÍ ŽIVNOST A VELÍ TÝMU KUCHARŮ. PŮSOBÍ TAKÉ JAKO LEKTOR ZNAKOVÉHO JAZYKA A JE PŘEDSEDOU REVIZNÍ KOMISE ORGANIZACE MLADÝCH NESLYŠÍCÍCH CZECH DEAF YOUTH.

„Vaření mě bavilo od dětství. Mamince se můj nápad vyučít se kuchařem zpočátku vůbec nelíbil. Měla strach, že budu tlustý,“ začíná s úsměvem své vyprávění Michael (24). Cesta k profesionálnímu vaření tak nebyla vůbec přímočará. Po absolvování základní školy pro žáky se sluchovým postižením v Praze-Radlicích začal na stejné škole studovat obor Asistent zubního technika. Zvolený obor se neukázal jako šťastná volba, Michael skončil hned v 1. ročníku a nastoupil do práce. Vystřídal několik zaměstnání, ale po čase zjistil, že mu studium jednoduše chybí. Přihlásil se tedy ke studiu oboru Grafik v Hradci Králové. *„I toto studium jsem brzy ukončil. Měl jsem spor s jedním vyučujícím a nepovedla se mi důležitá zkouška,“* svěčuje se Michael, který se nakonec našel na oboru Kuchař-číšník na stejné škole.

Nastoupil v osmnácti letech, tedy ve věku, kdy mnozí studenti ukončují středoškolské vzdělání. V ročníku byl sice sám mezi slyšícími, ale s neslyšícími vrstevníky se vídal při hodinách spojených s jiným studijním oborem, o přestávkách nebo na internátě. Čtyřletou docházku s občasným tlumočeným výkladem si podle jeho slov „vyloženě užíval“. *„Naučili jsme se vařit prakticky všechno. Od studené kuchyně přes polévky a hlavní jídla. Známe a umíme základní jídla světových kuchyní. Naším mistrem byl pan Lukáš Ende, který mimo jiné získal bronzovou medaili na mezinárodní kuchařské olympiádě v Německu,“* vypráví Michael a přiznává, že zpětně by uvítal více praxe namísto teorie či předmětů, které jej vyloženě nebavily. Ať už to byla fyzika nebo chemie.

Během středoškolského studia začal postupně zúročovat nově nabyté dovednosti. Vařil doma, pro kamarády, na Instagramu založil stránku YesChef, kam pravidelně umisťoval své výtvary a občas se podělil se sledujícími o recept z jiných kultur.

A co Michael nejraději připravuje? *„Maso!“* odpovídá. Miluje italskou kuchyni, kterou považuje za jednu z nejlepších. Těstoviny na všechny možné způsoby, risotto, pizzu. Jediné, co nejí, jsou ryby a mořské plody. *„Když jsem byl malý, zaskočila mi v krku kost. Od té doby ryby nevybleďám,“* říká. Kromě italské kuchyně má velmi rád asijská a česká jídla, třeba svíčkovou. Přestože v jeho případě se zdá, že rčení o kovářovic kobyle není pravdou, při přípravě jídel se snaží ušetřit čas a energii. Při vaření velmi často používá Thermomix, kde rychle a jednoduše uvaří v páře,

zamíchá těsta, upeče, uvaří polévku, vyšlehá a podobně. Vnímá, že uspěchaná doba nenahrává oblíbenosti vaření, málokdo chce stát u plotny celé dopoledne. Lidé nemají čas vařit a v takových situacích sahají po polotovarech určených k ohřevu. Dle Michaela se nabídky hotových jídel liší kvalitou i cenou a rozhodně by je nedoporučoval ke každodenní konzumaci a ohřevu v mikrovlnné troubě. *„Je mnohem lepší a zdravější volit pomalý ohřev a dát do trouby nebo na pánvičku,“* říká.

Práce v týmu a s týmem

Michael již na škole plánoval, že bude mít jednu vlastní restauraci. Uvědomoval si však, že s tím je spojená znalost vyhlášek, zákonů, různých pravidel. Proto již během studia mapoval možné pracovní uplatnění pro absolventy v oboru, aby získal praxi. Dostal tip od neslyšícího kamaráda, že obchodní řetězec KFC přijme brigádníky a že je to dobrá příležitost, jak si přivydělat a sbírat zkušenosti. Přihlásil se a na pobočce pracoval téměř půl roku. *„Zjistil jsem, jak to celé funguje, jak je nastavený management, jak a kdy chodí výplata a tak. Pak jsem ještě pracoval brigádně v restauraci v Praze, kde jsem byl velmi spokojený a doufal jsem, že tam budu moci nastoupit po škole. Bobužel zkrachovali,“* vzpomíná. Proto, když našel inzerát

na kuchaře v restauraci obchodního domu IKEA Zlín, poptal se po možnosti pracovního uplatnění tam. Ke svému překvapení byl přijat.

Myslíte si (stejně jako já), že prostředí profesionálních kuchyní v restauracích je prostředí hektické, stresující, náročné na orientaci a vyžadující flexibilitu v komunikaci? Z tohoto důvodu tedy pro neslyšící zcela nedostupné? Pak vás Michael vyvede z omylu. „*Pokud máte štěstí na tým, komunikace není nejdůležitější.*“ Pro profesi kuchaře je podle něj spíše sťažejní pracovitost, trpělivost, fyzická i psychická odolnost. „*Samozřejmě, nefungovalo by to, kdyby neměli kolegové motivaci a porozumění, kdyby se nepřizpůsobili mým komunikačním potřebám. Píšeme si, používáme gesta, ukazují mi,*“ vypočítává Michael. V pracovních týdnech se střídají ve čtyřech nebo třech po sobě jdoucích dnech s deseti až dvanáctihodinovou pracovní dobou. Náplň práce Michael shrnuje do tří hlavních oblastí: příprava jídel, pečení a pozor: výdej jídel.

Jak náročná je komunikace se zákazníky, když komunikujete především znakovým jazykem a odezírat neumíte úplně nejlíp? „*Máme s kolegy rozdělené role: jeden servíruje maso, druhý omáčky, další přílohy. Takže já vždy zákazníka upozorním znakem, že neslyším, a odezírám. Výjimečně se setkávám s tím, že by se lidé zalekli. Odezít slova jako branolky, brambory nebo kaše, to ještě zvládnu,*“ směje se Michael. Náročnější než komunikace je pro něj spíš příprava jídel co do počtu. „*Zatímco doma si naklepu dva, tři řízky, v práci najednou pět set. Doma rozklepnu tři vajíčka, v práci najednou padesát,*“ říká.

Přestože v restauraci je spokojený, touha po vlastním podnikání jej neopouští. Proto projekt, který spustil na střední škole, ještě rozšířil a vyřídil si živnostenské oprávnění. Aktuálně nabízí své kuchařské služby veřejnosti. Je šéfem ve své firmě, pod sebou má sedm kolegů, kterým deleguje úkoly z přijatých objednávek. „*Objednat si nás může kdokoli. Vaříme jídla na oslavy, na svatby, máme zkušenosti se zajištěním stravy i na tábory pro děti,*“ vypočítává Michael. Vzhledem k tomu, že tuto činnost mají jako vedlejší, je třeba zakázky podávat s dostatečným, minimálně čtyřměsíčním předstihem. „*Zatím tvoří většinu našich klientů neslyšící, ale měli jsme i slyšícího objednavatele,*“ říká a dodává pro případné zájemce, že komunikace se není třeba bát, protože v týmu má jednoho slyšícího kolegu, který zpracovává telefonické objednávky.

Všechno koření světa

Michael je teprve v začátcích své profesní životní dráhy. Už teď však ví, že pokud chce obstát v tvrdém kuchařském světě, musí ke své profesi přistupovat zodpovědně, s pokorou a láskou. A určitou dávkou odvahy. A ta Michaelovi nechybí. Neohroženě se vrhá do volnočasových aktivit, realizuje se jako lektor znakového jazyka či dohlíží nad činností organizace Czech Deaf Youth, jež nabízí kulturní, vzdělávací a sportovní aktivity pro děti a mládež se sluchovým postižením v ČR. „*K lektorování znakového jazyka jsem se dostal náhodou ještě při studiu na střední škole. Měl jsem tehdy přítele v Anglii a chtěl*

jsem za ním letět na návštěvu. Rodiče mi řekli, že jestli chceš letět, musím si letenku zaplatit sám,“ sděluje Michael důvody, proč se rozhodl hledat brigádu a učit slyšící zájemce znakový jazyk. „*Zjistil jsem, že mě práce s lidmi baví. Líbí se mi, že mohu předávat krásu našeho jazyka,*“ říká. Možná si to ani neuvědomuje, ale svou trpělivostí přispívá ke zlepšení přístupu k lidem se sluchovým postižením v naší společnosti. Má totiž srovnání. Michaelovým velkým koníčkem je cestování. „*Ale pozor! Podmínkou je letadlo,*“ vtipkuje a vysvětluje, že let letadlem prostě zbožňuje. A to natolik, že si malé letadlo nechal dokonce vytetovat na ruku.

Při cestách do zahraničí si všímá přístupu jednotlivých zemí k osobám se sluchovým postižením. „*Samozřejmě jsou světelné, signalizační panely, oznamující změnu v jízdním řádu, na trati a podobně. Kamarád byl například v Turecku a na letišti při změně letů nevěděl, kterým letadlem letět. Šel na informace a ukázal, že neslyší. Paní jej gesty upozornila, at počká. Po chvíli se na informačním panelu objevila tlumočnice, se kterou vše mezinárodním znakovým systémem vykomunikoval.*“

V cestování chce Michael pokračovat. Zatím byl nejdál v Jižní Koreji, kde ochutnával typická asijská jídla. „*Pravda, na některá místní jídla jsem nenašel odvahu. Stejně jako ve Francii bych asi nesnědl žabí stehýnka či šneky,*“ směje se. Lásky k vaření a záliba v cestování se mu promítá i do budoucích plánů. „*Miluji trhy a vůni koření. Mým snem je navštěvovat různé země a státy a vždy si přivést koření typické pro danou zemi,*“ zasní se.

Přeji Michaelovi mnoho kulinářských zážitků. Ať se mu i nadále plní jeho sny! Ukázku jeho práce najdete pod značkou YesChef na Facebooku, Instagramu nebo webových stránkách yeschef43.webnode.cz.

Připravila Bc. Romana Procházková, DiS.,
vedoucí Sociálně aktivizačních služeb
pro rodiny s dětmi CDS Tamtam v Pardubicích
Fotografie archiv Michaela Veselého

PORAĎTE SE S KNÍŽKAMI

KAŽDÉ DÍTĚ JE JINÉ. NĚKTERÉ JE UŽ OD NAROZENÍ DOMINANTNÍ A MEZI OSTATNÍMI SE NEZTRATÍ. JINÉ JE TICHÉ, POKORNÉ, PŘIZPŮSOBÍ SE NÁZORU DRUHÝCH A NECHÁ SI HODNĚ VĚCÍ LÍBIT. JEDNO MÁ NADÁNÍ NA SPORT A VYHRÁVÁ MEDAILI ZA MEDAILÍ, DRUHÉ – JAK SE ŘÍKÁ – ZAKOPNE I O SVÉ VLASTNÍ NOHY. A TAK BYCHOM MOHLI POKRAČOVAT S HUDBOU, MALOVÁNÍM NEBO RUKODĚLNÝMI PRACEMI. DALŠÍ DÍTĚ MŮŽE MÍT HANDICAP, A PŘESTO ZÁŘÍ VE VŠECH UVEDENÝCH SMĚRECH.

S URČITOU POVAHOU SE UŽ NARODÍME, ALE ZNAČNĚ JÍ OVLIVNÍ VÝCHOVA A RODIČOVSKÝ PŘÍSTUP K ŽIVOTU. JAK VYCHOVÁVAT DÍTĚ, ABY Z NĚJ VYROSTL SEBEVĚDOMÝ JEDINEC, KTERÝ UMÍ VYUŽÍT SVÉ SCHOPNOSTI, MOHOU PORADIT I KNIHY Z AUTORSKÉ DÍLNY PSYCHOLOGŮ A SPECIÁLNÍCH PEDAGOGŮ. MNOHÉ Z NICH JSOU PRO VÁS PŘIPRAVENÉ I V KNIHOVNĚ INFORMAČNÍHO CENTRA RODIČŮ A PŘÁTEL SLUCHOVĚ POSTIŽENÝCH. NĚKTERÉ JSME VYBRALI PRO INSPIRACI.

ROZVÍJEJTE NAPLNO MOZEK SVÉHO DÍTĚTE

Siegel, Daniel J. a Bryson, Tina Payne

Praha: Portál, 2023. 198 s.

Neuropsychiatr Daniel J. Siegel a odbornice na výchovu Tina Payne Bryson spolu sepsali knihu o tom, jak mohou moderní poznatky o fungování mozku, našeho nejsložitějšího orgánu, pomoci při výchově dětí. Kniha, která již byla přeložena do 12 jazyků, rodičům pomůže naučit děti zvládat emoce, navazovat vztahy s dalšími lidmi a spoustu dalších dovedností nutných pro sebevědomí.

Každá ze šesti kapitol se nejprve věnuje vědeckým poznatkům v dané oblasti a pak příkladům a praktickým návrhům, jak je využít při výchově dětí. Seznámíte se se pojmy jako integrace logické a emoční hemisféry, „přízemního“ a „patrového“ mozku, integrace vzpomínek, různých částí sebe samého či sebepojetí s vnímáním druhých lidí. Na konci kapitoly pak najdete část psanou přímo pro děti a také část, v níž mohou nabyté poznatky ve svém životě využít i dospělí vychovatelé.

Surfuje na vlnách emocí, Zapojit, ale nedopálit, Pojmenovat a zkrotit bestii – to jsou jen některé ze zajímavě nazvaných kapitol. Například ta posledně jmenovaná má podtitul

Vyprávíme příběhy, které uklidní velké emoce. Je o tom, že pravou hemisféru dítěte po prožití bolestného či děsivého okamžiku nebo zklamání zaplaví velké emoce a tělesné vjemy. Rodiče mu mohou pomoci „dostat do hry“ levou hemisféru, aby dítě začalo rozumět tomu, co se vlastně stalo. Jeden z nejlepších způsobů, jak podpořit tento druh integrace, je pomoci převyprávět příběh o prožité události. Čtivost knihy zvyšují komiksové obrázky. Ukázkové dialogy konkrétních situací vyobrazené v komiksovém stylu jsou lépe představitelné a usnadňují výchovné postupy.

Ukázka: *„Je vůbec něco, co Jarda neumí? Takhle se Adély ptávali jiní rodiče obledně jejího bystrého a talentovaného jedenáctiletého syna. Zdálo se, že Jarda exceluje ve všem (ve škole, ve sportech, v hudebních i společenských aktivitách) a jeho kamarádi i rodiče jen žasli nad jeho vynikajícími schopnostmi. Zato Adéla věděla, že navzdory všem úspěchům, kterých dosáhl, se Jarda potýká s vážnými pochybnostmi o své vlastní hodnotě. To vedlo k tomu, že cítil silnou potřebu být dokonalý ve všem, oč se pokusil. Jeho perfekcionismus ho nutil k mínění, že i přes všechny úspěchy není nic z toho, co udělá, dost dobré... Nakonec vzala Adéla Jardu k Tině, která brzy zjistila, že jeho rodiče se rozvedli, když byl ještě malinký, jeho otec odešel a přenechal výchovu pouze matce. Časem začalo vycházet najevo, že Jarda se obviňuje z otcovy nepřítomnosti, myslí si, že nějak způsobil jeho odchod, a teď dělá vše, co je v jeho silách, aby se vyhnul jakýmkoli chybám.“*

VÝCHOVA NEPRŮBOJNÝCH A UZAVŘENÝCH DĚTÍ

Šauerová, Markéta Švamberg

Praha: Grada, 2022. 192 s.

Pedagožka a psychologka Markéta Švamberg Šauerová se zabývá podporou komunikace v rodinné výchově.

Pro rodiče připravila rádce, jak pracovat s dětmi, které si tak úplně nevěří, nebo se z nějakého důvodu uzavírají do sebe.

V úvodu se seznámíte s projevy dětí od nejútlejšího věku až po období školní docházky. Autorka vám vysvětlí, jaké jsou příčiny uzavřenosti, a popíše jejich důsledky, mezi které může patřit i pozdější neúspěšnost ve škole (a to i v případě talentovaných a nadaných dětí).

Dozvíte se, jak podchytit varovné signály, jakým způsobem s dítětem pracovat, jak ho vzdělávat, vychovávat a respektovat. Zkrátka, jak ho vést ke zdravé reflexi a sebereflexi, ke zvládnutí diskomfortu, nepohodlí a ke zvyšování psychické odolnosti. Všechno to vede ke zdravému sebevědomí dítěte a k podpoře vlastní sebeúčinnosti.

Publikace zároveň poskytuje přehled možností školního vzdělávání a technik podpory rozvoje neprůbojných a uzavřených dětí. Nedílnou součástí jsou také příklady z praxe. V závěru knihy pak je přiložen Nápadovník, který nabízí několik her a technik.

Ukázka: „Otec 43 let, matka 40 let, dívka 12 let, ADD s hypoaktivitou, SPU – dyslexie, dysortografie. Matka vyhledala pomoc odborného pracoviště, protože se jí dcera zdá často zasněná, neustále něco zapomíná, přestože se s dcerkou učí, výkon ve škole kvalitní přípravě nedopovídá. Jako velké problémy zmiňuje matka odchody do školy... Matka je přiměřeně aktivní, rychle se rozhoduje, dívka je naopak uzavřená a tichá. V sociálním kontaktu je milá. Matka udává vysoký stres, neví, jak s dcerou postupovat, mrzí ji, že se často na dceru zlobí.

Možné řešení situace: V tomto případě je primárně důležité dosáhnout zklidnění maminky (otec je dle sdělení také „pomalejší“). Matka chápe, že dcera je odlišné povahy, rozumí i diagnóze „hypoaktivita“. Zatím je maminka stále přesvědčená, že je dceři zcela lhostejné, když vzniká nějaký problém (zapomenutý úkol, pozdní odchod, jiné místo srazu apod.), a to ji zlobí. Dcera jako introvert přitom může zažívat podobný stres jako matka, ale nedává to najevo. Je vhodné hledat metody snižování stresu pro celou rodinu. Možným řešením je postupně učit dceru odpovědnosti za určité chování a posilovat samostatnost dítěte.“

VÝCHOVA VYSOCE CITLIVÝCH DĚTÍ

Leuze, Julie

Praha: Portál, 2022. 176 s.

Odborná novinářka Julie Leuze vedla rozhovory s mnoha rodiči vysoce citlivých dětí. Jejich rady a zkušenosti shromáždila a zpřístupnila v této knize. Vysoká citlivost znamená intenzivnější vnímání a hlubší zpracování dojmů všeho druhu. Objevuje se už v dětství a doprovází lidi po celý život. Vysoce citlivé děti jsou součástí rodinného života, obvykle potřebují harmonii, blízkost přírody, lásku a péči. Mnoho z nich nasává nálady jiných lidí jako houba. Tyto a podobné vlastnosti však mohou také vést k problémům, protože vysoce citlivé děti se jen stěží mohou chránit před stresem a hlukem a je pro ně složité vyhnout se sociálním konfliktům.

Rodiče mohou hledat inspiraci v částech nazvaných Návrhy řešení, které skrývají mnoho odpovědí na jejich otázky. Kromě vysvětlení pojmů jsou v nich uvedena řešení, která použili rodiče, jež se daným problémem také zabývali. Co rodič, to jiná výchova a jiný úhel pohledu. Právě různé praktické zkušenosti jsou velkou devizou této knihy, která spojuje teorii s praxí.

Ukázka: „Janin syn má rovněž velmi vyvinutý pozorovací smysl. Rád velmi detailně pozoruje lidskou fyziognomii. Pak mi o svých objevech vypráví: Kdo má šiřatou blavu a kdo kulatou, kdo má malé, zaoblené nebo špičaté zuby, jak ten či onen křiví rty... Dřív ho fascinovalo i to, jak se v mých očích odráží okolí. Udělejte to prostě jako Jana, radujte se ze svého dítěte a z jeho schopností. Procvičujte jeho smysly, považujte citlivost k podnětům za přednost.“

Knihy si můžete vypůjčit v odborné knihovně Informačního centra rodičů a přátel sluchově postižených v Praze 5 – Stodůlkách, a to i prostřednictvím online katalogu.

Více informací o knihovně včetně aktuální otevírací doby naleznete na www.infocentrum-sluch.cz/knihovna/.

Připravila Mgr. Radana Ardelťová,
koordinátorka komunikace CDS Tamtam
Fotografie Shutterstock.com
a repro titulní strany knih

34 let pro děti se sluchovým postižením a jejich rodiny z celé České republiky

Centrum pro dětský sluch Tamtam, o. p. s., je nestátní nezisková organizace s celorepublikovou působností, která poskytuje komplex vzájemně navazujících služeb pokrývajících potřeby dětí se sluchovým postižením a jejich rodin z celé České republiky.

RANÁ PÉČE
ČECHY

RANÁ PÉČE
PRO MORAVU
A SLEZSKO

SOCIÁLNĚ
AKTIVIZAČNÍ
SLUŽBY

ODBORNÉ
SOCIÁLNÍ
PORADENSTVÍ

INFORMAČNÍ
A VZDĚLÁVACÍ
SLUŽBY

Dětský sluch, odborný magazín Centra pro dětský sluch Tamtam, o. p. s.
Vydává Centrum pro dětský sluch Tamtam, o. p. s., Hábova 1571, 155 00 Praha 5 – Stodůlky
IČO 00499811, tel.: 235 517 313, e-mail: redakce@tamtam.cz, www.tamtam.cz
Číslo 01/2024 vychází 11. března 2024.

Redakční rada: Mgr. Jana Fenclová, Mgr. Martina Péčová, Mgr. Anna Kučerová, Ph.D., Mgr. Lucie Hanzíková
Šéfredaktor: Ing. Lucie Křestanová
Redakce: Mgr. Lucie Brandtlová, Mgr. Veronika Kovalová, Mgr. Radana Ardeltová, Bc. Romana Procházková, DiS.
Grafické práce, sazba: Ing. Markéta Hovorková
Jazyková korekce: Michaela Šimková
Cena výtisku: 100 Kč
Roční předplatné (4 čísla včetně poštovného): 400 Kč
Tisk: Tiskárna Grafotechna Plus, Lýskova 1594/33, 155 00 Praha 5 – Stodůlky
ISSN 2570-8473

Magazín Dětský sluch vychází za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví České republiky.

ODBORNÝ MAGAZÍN DĚTSKÝ SLUCH PŘEDPLATNÉ

Časopis přináší názory odborníků, zkušenosti rodičů i informace ze zahraničí na aktuální témata. Je určen především rodinám s dětmi se sluchovým postižením z celé České republiky, ale i odborníkům – lékařům, pedagogům, psychologům, sociálním pracovníkům a studentům těchto oborů.

Vychází 4x ročně.

Cena předplatného časopisu v roce 2024 je 400 Kč včetně poštovného.

Objednávky zasílejte na e-mail redakce@tamtam.cz.

Magazín Dětský sluch vychází za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví ČR.

150%

lepší srozumitelnost²

100%

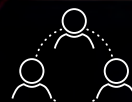
Wow efekt

Zní přirozeně

Působí přirozeně

Propojí Vás přirozeně

ReSound GN

ReSound OMNIA™ - naše dosud nejlepší sluchadla

ReSound OMNIA™ jsou jediná sluchadla, která současně kombinují úzce směrové tvarování paprsku pro poslech v hluku a všesměrovou charakteristiku pro přirozený poslech, se kterým se necítíte odříznuti od okolního světa.¹

Výhody pro Vás:

- 150% zlepšení srozumitelnosti řeči v jakémkoliv prostředí.²
- Streamování z iPhone i Android™
- Výdrž baterie až 24 hodin u dobíjecích modelů
- Ochrana IP68 a odolnost veškerým povětrnostním vlivům

¹ Jespersen et al (2022), Woodward et al (2022) & Braendgaard M. (2020)

² 150% zlepšení odpovídá vylepšení SNR o dalších 4.36 dB ve srovnání s předchozí řadou ReSound ONE. Jespersen et al (2022)

Veškeré příslušenství ke sluchadlům značek ReSound, Beltone a Interton můžete zakoupit i v našem E-shopu.

Naleznete zde filtry, baterie, nabíječky, kolínka, hadičky, kloboučky, bezdrátové příslušenství, sortiment k údržbě sluchadel a další.

Pro vstup do E-shopu zadejte do svého internetového prohlížeče adresu

eshop-gnhearing.cz

nebo naskenujte níže uvedený QR kód.

GN Making Life Sound Better

GN Hearing Czech Republic spol. s r. o. | Prokopových 3
158 00 Praha 5 | IČ: 48593273 | Tel: +420 224 941 641
Email: CZ.info@gnhearing.com | Web: www.gnhearing.cz

© 2020 GN Hearing A/S. All rights reserved. ReSound is a trademark of GN Hearing A/S.